

2024

ՆԱԽԿԻՆ ՏԱՊԱՆ ՌԵՍՏՈՐԱՆԻ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՄԵՐԶ ՀԱՏՎԱԾԻ
ԱՓԱՊԱՇՏՊԱՆ ԵՎ ԻՆՏԵՆԵՐԱԿԱՆ ԱՅԼ
ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

*ՀՀ գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, գ. Ծովագյուղ,
Սևան-Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան
հասցե*

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ /լրամշակված/

ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ՝
Է. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

ԿԱՏԱՐՈՂ
Ա/Ձ Ա. ԳԱԼՈՅԱՆ

Ա/Ձ Ա. Գալոյան
ՀՀ ք. Երևան Սևանի 5
Հեռ. բջջ. +374 99 994222
galoyan.aram@gmail.com

ՆԱԽԿԻՆ ՏԱՊԱՆ ՌԵՍՏՈՐԱՆԻ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ
ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՄԵՐԶ ՀԱՏՎԱԾԻ ԱՓԱՊԱՇՏՊԱՆ ԵՎ ԻՆՏԵՆԵՐԱԿԱՆ ԱՅԼ
ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

*ՀՀ գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, գ. Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան
ավտոմայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցե*

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ /լրամշակված/

Է. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

Ա/Ձ ԱՐԱՄ ԳԱԼՈՅԱՆ

Երևան 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
1.1	Նախաձեռնողի մասին տեղեկություն	5
1.2	Հապավումներ	5
1.3	Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը	6
1.4	Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)	8
1.4.1	<i>Ներկա վիճակ . Նախատեսվող գործունեության նկարագիր</i>	8
1.5	Իրավիճակային հատակագիծ	10
1.6	Գլխավոր հատակագիծ.....	15
1.7	Շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց	16
1.8	Շինարարական հրապարակի կազմակերպման հատակագիծ	17
2.	ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՍԽԵՄԱՆ	19
2.1	Աշխատանքների կատարման սխեմա.....	20
2.2	Նախապատրաստական փուլ	21
2.3	Շինարարության ժամկետները.....	21
2.4	Հիմնական շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների պահանջարկը.....	21
2.5	Հողային աշխատանքներ.....	22
2.6	Հիմնական շինարարական աշխատանքների և ռեսուրսների ծավալները.....	23
2.7	Թափոնների կառավարում	24
3.	ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՍԽԵՄԱՆ	24
3.1	Նախատեսվող գործունեության տարածքի ֆիզիկա-աշխարհագրական.....	24
	նկարագիրը և լանդշաֆտը	24
3.2	Հատուկ պահպանվող տարածքներ.....	25
3.3	Մթնոլորտային օդ.....	25
3.4	Ջրագրություն	26
3.4.1	Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	27
	Մակերևութային ջրերի որակ	27
3.4.2	Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր.....	28
3.4.3	Սևանա լիճ	31
3.5	Հողային ռեսուրսներ	43
3.6	Կլիման և օդերևութաբանական պայմանները.....	43
3.6.1	Ջերմաստիճանը.....	43
3.6.2	Խոնավությունը.....	44
3.6.3	Մթնոլորտային տեղումները.....	44
3.6.4	Քամի.....	45
3.6.5	Արեգակնային ճառագայթումը.....	45
3.6.6	Արևափայլի տևողությունը.....	46
3.6.7	Անարև օրերի քանակը.....	46
3.6.8	Արեգակի բարձրությունը հորիզոնի նկատմամբ.....	46
3.7	Կենսաբազմազանություն.....	47

3.7.1	Բուսական աշխարհ	47
3.7.2	Կենդանական աշխարհ	50
3.8	Պատմամշակութային և բնության հուշարձանները	53
4	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ	59
4.1	Ռիսկերի գնահատում	59
4.2	Արտանետումների աղբյուրները	59
4.3	Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն	60
4.3.1	<i>Մթնոլորտային օդ</i>	60
4.3.2	<i>Ջրային ռեսուրսներ</i>	60
4.3.3	<i>Հողային ռեսուրսներ</i>	61
4.3.4	<i>Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը</i>	61
4.3.5	<i>Հակահրդեհային միջոցառումներ</i>	62
4.3.6	<i>Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ իրականացվող գործողություններ (միջոցառումներ)</i>	62
4.3.7	<i>Աղմուկ և թրթռում</i>	63
4.3.8	<i>Թափոնների կառավարում</i>	64
3.8.1	<i>Կենսաբազմազանություն և էկոհամակարգեր</i>	64
5	ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ	65
	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	67
	ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ	71
	ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	73
	ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	74

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1 Նախաձեռնողի մասին տեղեկություն

Նախաձեռնող`	Է. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ, Նույն. քարտ` 015816580 Տրված` 24.02.2023, 001-ի կողմից
Նախատեսվող գործունեության հասցեն`	ՀՀ գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, գ. Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցե
ՇՄԱԳ նախագծի մշակող`	Ա/Ձ Արամ Գալոյան
Հեռախոս`	+37499994222

1.2 Հապավումներ

- ՀՀ` Հայաստանի Հանրապետություն
- ՓԲԸ` Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն
- ՍՊԸ` Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
- ՊՈԱԿ` պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
- ՀՀՇՆ` Հայաստանի Հանրապետության շինարարական նորմեր
- ԻՏԱ` ինժեներատեխնիկական անձնակազմ
- ՏՏԶ` տեղական տնտեսական զարգացման

1.3 Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Գործունեության նպատակն է նախկին «Տապան» ռեստորանի շինությունները պահպանելու նպատակով ավիամերձ հատվածի ավիապաշտպան եվ ինժեներական այլ լուծումների իրականացում:

Ավիապաշտպան միջոցառումների նախագիծը իրականացված է ՀՀ-ում գործող նորմատիվ փատաթղթերի պահանջներին համապատասխան:

Ավիապաշտպան միջոցառումների իրականացման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի պահանջներին համաձայն:

Բնապահպանական ազդեցության գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է գործունեության ենթակա տարածքի բնապահպանական ելակետային պայմանները, գործունեության իրականացման համար նախատեսվող աշխատանքները և գործողությունները, գործունեության իրականացման արդյունքում բնապահպանական հնարավոր ազդեցության շրջանակը և գնահատականը:

Սկսած 1991թ. շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող ավելի քան 25 օրենսգրքեր և օրենքներ, բազմաթիվ ենթաօրենսդրական ակտեր և կանոնակարգեր են ընդունվել:

Շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերին առնչվող ՀՀ օրենքների ցանկը ներկայացված է ստորև.

- Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին (1992),
- Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին (1994),
- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին (2014),
- Պատմական և մշակութային անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին (1998),
- ՀՀ հարկային օրենսգիրք (ՀՕ-165-Ն, 01.01.2018թ.)
- «ՀՀ Բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 14.08.2008 N 967-Ն որոշում
- «Բուսական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը, 1999թ.,

ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.

- Բնապահպանական եվ բնօգտագործման վճարների մասին (1998)
- Կենդանական աշխարհի մասին (2000),
- ՀՀ հողային օրենսգիրք (2001),
- Բնապահպանական կրթության մասին (2001),
- ՀՀ ջրային օրենսգիրք (2002),
- ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգիրք (2011),
- Թափոնների մասին (2004),
- Բնապահպանական վերահսկողության մասին» (2005),
- Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին (2006),
- ՀՀ անտառային օրենսգիրք (2005),
- ՀՀ Կառավարության «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գրքը հաստատելու մասին» 29.01.2010թ. N 71-Ն որոշում,
- ՀՀ Կառավարության «ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքը հաստատելու մասին» 29.01.2010թ. N 72-Ն որոշում,
- «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ Կառավարության 31.07.2014թ. N 781-Ն որոշում
- ՀՀ առողջապահության նախարարության հրաման N2-III-11.3 «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին: Ուժի մեջ է մտել 13.04.2002թ.:
- ՀՀ կառավարության նիստի 23 փետրվարի 2017 թվականի N 8 արձանագրության քաղվածք
- «Կառավարության «Ջրակոհամակարգերի սանիտարական պահպանման, հոսքի ձևավորման, ստորերկրյա ջրերի պահպանման, ջրապահպան, էկոտոնի և անօտարելի գոտիների տարածքների սահմանման չափորոշիչների մասին» 2005թ.-ի հունվարի 20-ի N 64-Ն որոշում
- ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՈՐՈՇՈՒՄ 8 փետրվարի 2018 թվականի N 108-Ն ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԿԱՆԱԶ ԳՈՏԻՆԵՐԻ ՉԱՓԵՐԻՆ ԵՎ ՏԵՄԱԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՄԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2008 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-Ի N 1318-Ն ՈՐՈՇՈՒՄՆ ՈՒԺԸ ԿՈՐՑՐԱԾ ՃԱՆԱԶԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
- ՀՀ կառավարության որոշումը «Սևան» ազգային պարկ» պետական հիմնարկը վերակազմակերպելու, «Սևան» ազգային պարկի և «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կանոնադրությունները հաստատելու մասին (N 927-Ն, 30.05.2002թ.),
- ՀՀ կառավարության որոշումը «Սևան» ազգային պարկի 2007-2011 թվականների կառավարման պլանի (հողերի օգտագործման սխեմայի) հաստատման մասին (N 205-Ն, 18.01.2007թ.):

- ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի՝ 17 փետրվարի 2012թ. «Սևանա լճի մակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց իրականացվելիք տարածական կազմակերպման միջոցառումների ուղեցույցը հաստատելու մասին» N 32 հրամանով հաստատված «Սևանա լճի ափամերձ տարածքներում քաղաքաշինության բնագավառի գործունեության ուղեցույց»

1.4 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

1.4.1 Ներկա վիճակ . Նախատեսվող գործունեության նկարագիր

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, գ. Ծովագյուղ, Սևան - Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցեում գտնվող շենքերի և շինությունների պահպանման նպատակով ավապաշտպան միջոցառումներ իրականացնելու նախագծման համար հիմք են հանդիսացել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի ղեկավարի 11.08.2023թ. N83 նախագծման թույլտվությունը, ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի՝ 17 փետրվարի 2012թ. «Սևանա լճի մակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց իրականացվելիք տարածական կազմակերպման միջոցառումների ուղեցույցը հաստատելու մասին» N32 հրամանով հաստատված «Սևանա լճի ափամերձ տարածքներում քաղաքաշինության բնագավառի գործունեության ուղեցույցը»:

Նախկին «Տապան» ռեստորանի շենք-շինությունների սեփականատեր է հանդիսանում Էմին Եղիազարյանը, իսկ դրանցով զբաղեցված 0,83404հա մակերեսով հողատարածքի /պետական գրանցման վկայական 10032023-05-0020/ նկատմամբ գրանցված է վարձակալության իրավունք: Հողատարածքը հաղիսանում հատուկ պահպանվող տարածքների նպատակային նշանակության, հանգստի համար նախատեսված հողատարածք:

Գոյություն ունեցող շինությունների պահպանման նպատակով ավապաշտպան հենապատի, գրունտային արգելաթմբի և գծային ցամաքորդի կառուցման նախագծման թույլտվություն ստանալու համար նախատեսվող միջոցառումների էսքիզային նախագիծը և նախագծման թույլտվության նախագիծը սահմանված կարգով ներկայացվել է ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե համաձայնեցման, որն էլ համաձայնեցվել է ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի կողմից:

Հողամասը և շինությունները տեղակայված են Սևան համայնքի վարչական սահմանում, Սևան ազգային պարկի հատուկ պահպանվող տարածքների նպատակային նշանակության հանգստի համար նախատեսված կառուցապատման տարածքում, Սևանա թերակղզուց դեպի Ծովագյուղ Երևան-Սևան-Իջևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում մայրուղուց մինչև Սևանա լիճ ընկած հատվածում:

Ներկայումս տարածքը հիմնականում ծառապատ է, գործունեության արդյունքում ծառահատում ներ չի իրականացվելու, գոյություն ունեցող ծառատեսակները ամբողջությամբ պահպանվելու են: Պահպանվում են ավտոմայրուղուց մուտքի և ելքի ասֆալտապատ ճանապարհները, նախկին ռեստորանի շենքը /1909.6 միշ/ և պոմպակայանը /1903.32 միշ/, շինություններին հարակից բետոնյա հարթակները, ավտոմայրուղու երկարությամբ մոտ 30մ

բարձրությամբ բազալտյա շուրքարի շարվածքով հենապատը: Օբյեկտն ապահովված է էլեկտրամատակարարմամբ և ջրագծով:

Մեկան լճի փաստացի նիշ՝ 1899.5: Հիմք ընդունելով համաձայնեցված էսքիզային նախագիծը նախագծվել է գաբիոնային արկղերով հենապատ /հիմք՝ 1900,5 նիշ, գագաթ՝ 1905.0 նիշ/, հողամասի և լճի ափի երկարությամբ 405գծմ: Որպես հիմնատակ՝ նախատեսվել է 20-60սմ խոշորաբեկոր քարային լիցք մինչև 1900,5 նիշը, որպես հիմք՝ հենապատի տակ ընտրվել են 3000x2000x500մմ չափերի գաբիոնային արկղեր, իսկ պատի շարվածքի համար ընտրվել են 2000x2000x1000մմ գաբիոնային արկղեր, որոնք հիմքից և նոր իրականացվող լիցքից առանձնացվում են գեոտեքստիլով: Հենապատի՝ 405 գծմ երկարությամբ մինչև գծային ցամաքուրդ նախատեսված է հենացամաքուրդ խոշոր ավազի, խճի և կոպիճի շերտերի իրականացմամբ, որոնց վրա իրականացվելու է սալիկապատում: Գծային ցամաքուրդի շնորհիվ հողատարածքի վրա գոյություն ունեցող շինությունների հիմնատակերը չեն ջրահագեճա, ուստի չեն փոխվի ենթատակերի գրունտների ֆիզիկամեխանիկական հատկանիշները:

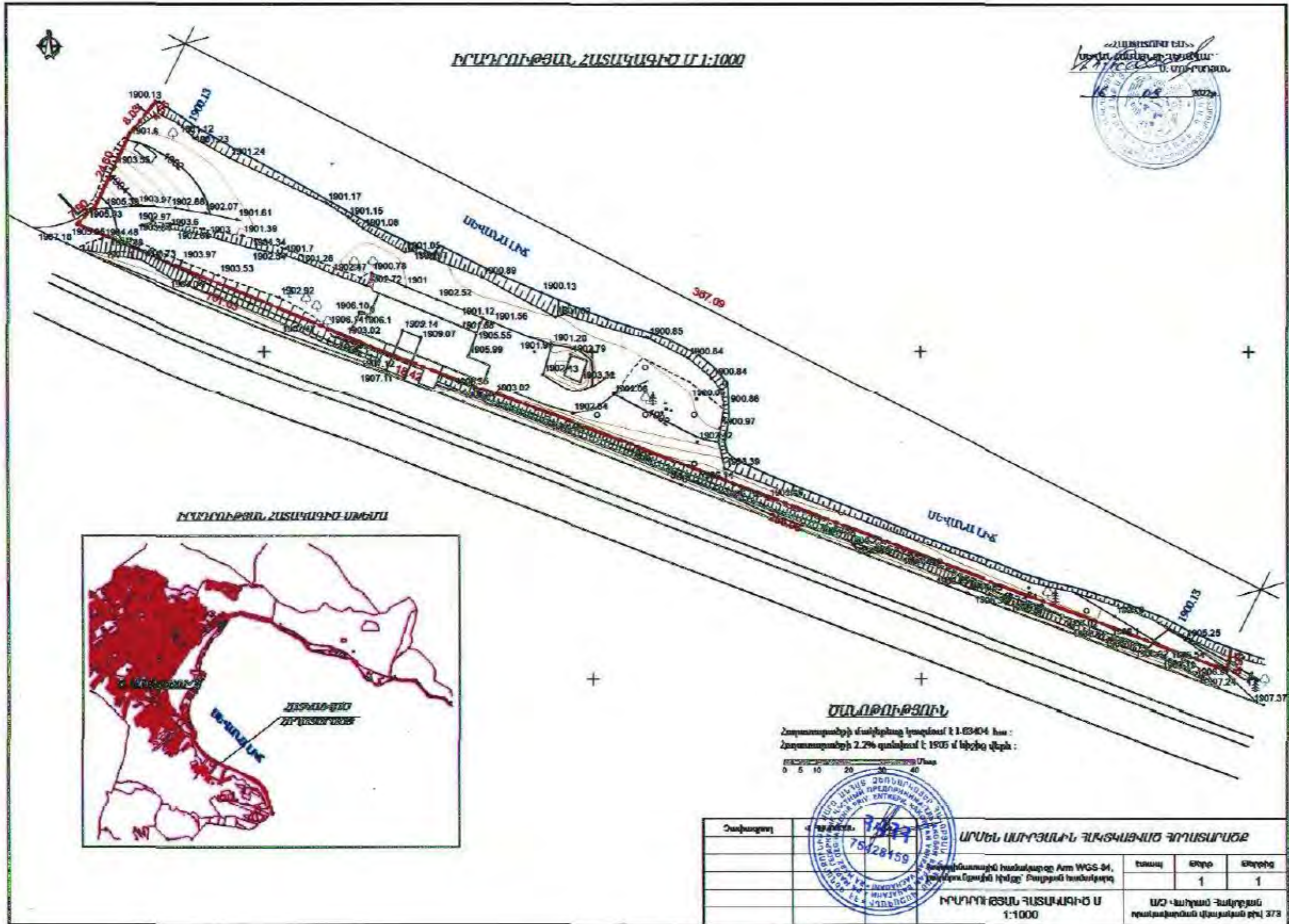
Հենացամաքուրդից հետո նախատեսվել է գծային ցամաքուրդ 376գծմ երկարությամբ, d=160մմ ՊԷ պերֆորացված ծալքավոր խողովակով պոլիմերավազային 8 դիտահորով:

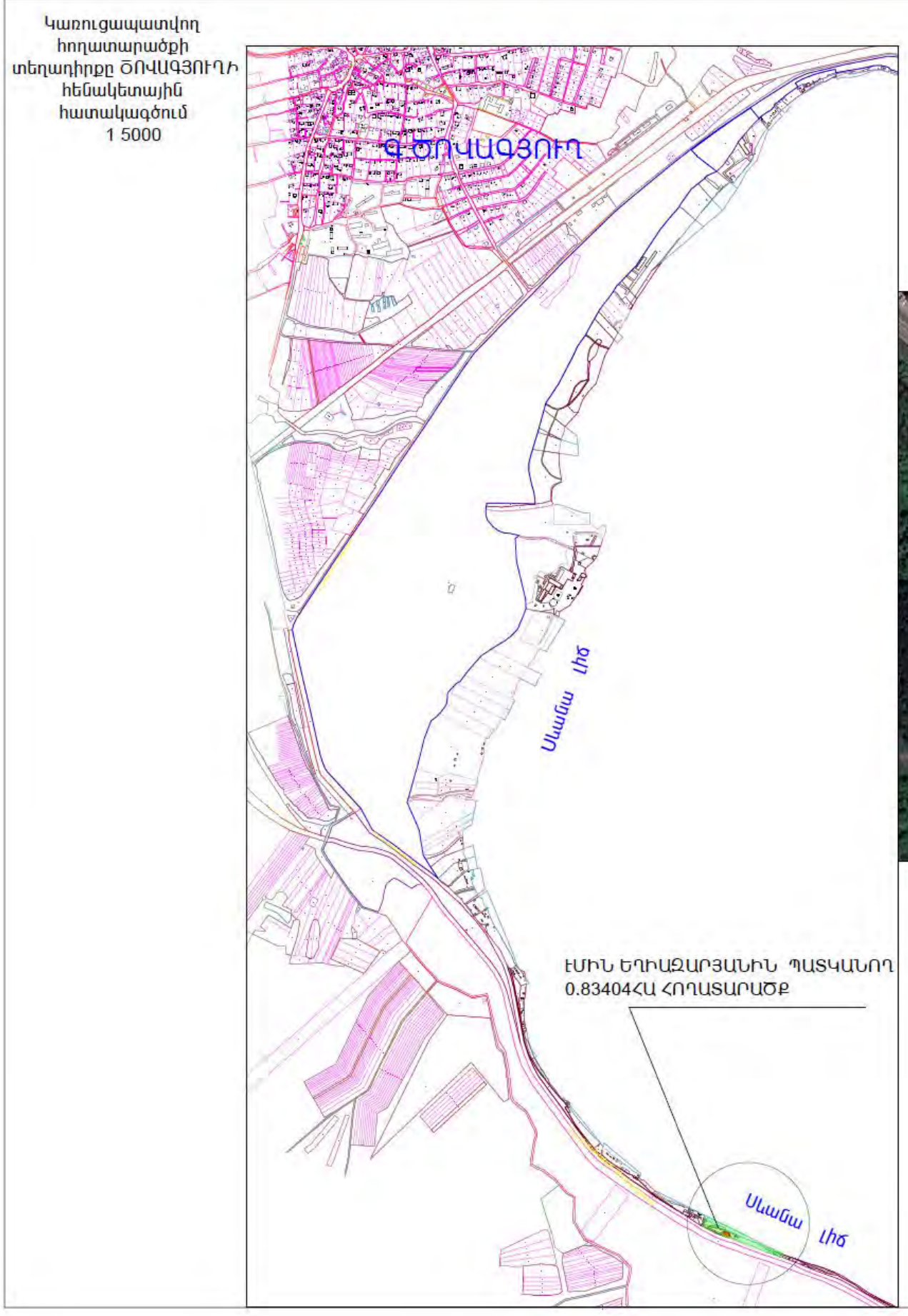
Նախատեսված է քարա-խճա-կոպճային լիցք 6.3իսմ և լիցք տեղական գրունտից՝ 8769,2 իսմ, մինչև 1902,5 նիշը:

Դեպի շինհրապարակ մուտքը և ելքը իրականացվելու էրևան-Սևան-Իջևան Մ4 ավտոմայրուղուց գոյություն ունեցող ճանապարհներով, ավելի պատկերավոր ներկայացված է շինհրապարակի կազմակերպման հատակագծի վրա, 1.8 բաժին:

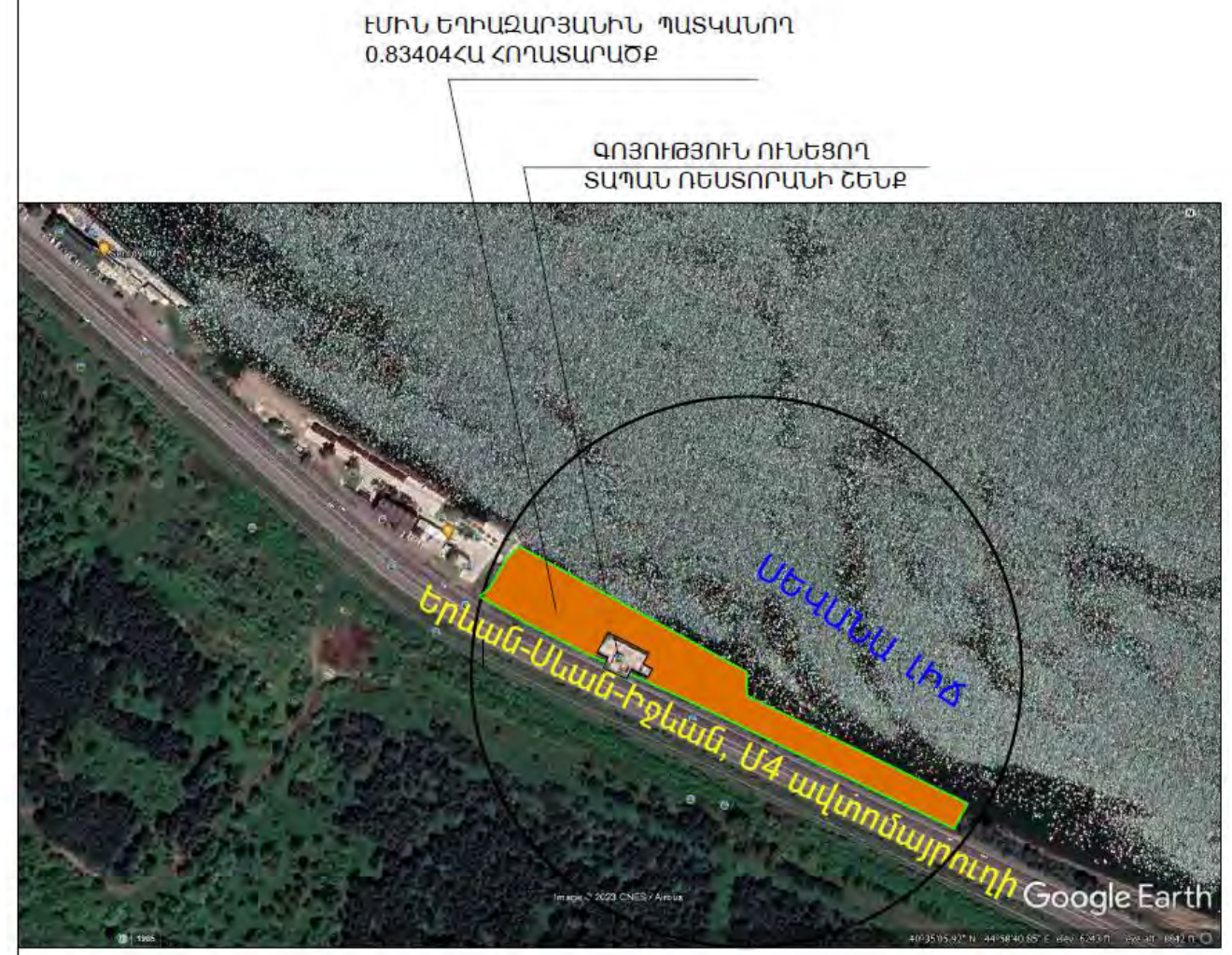
Ափապաշտպան միջոցառումների իրականացման հետագա գործառնություններն, ինչպես նաև նախագծային առաջիկա աշխատանքներն կիրականացվեն ՀՀ գործող օրենսդրության, ՀՀ կառավարության որոշումներով սահմանված կարգերին և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերին համապատասխան:

1.5 Իրավիճակային հատակագիծ

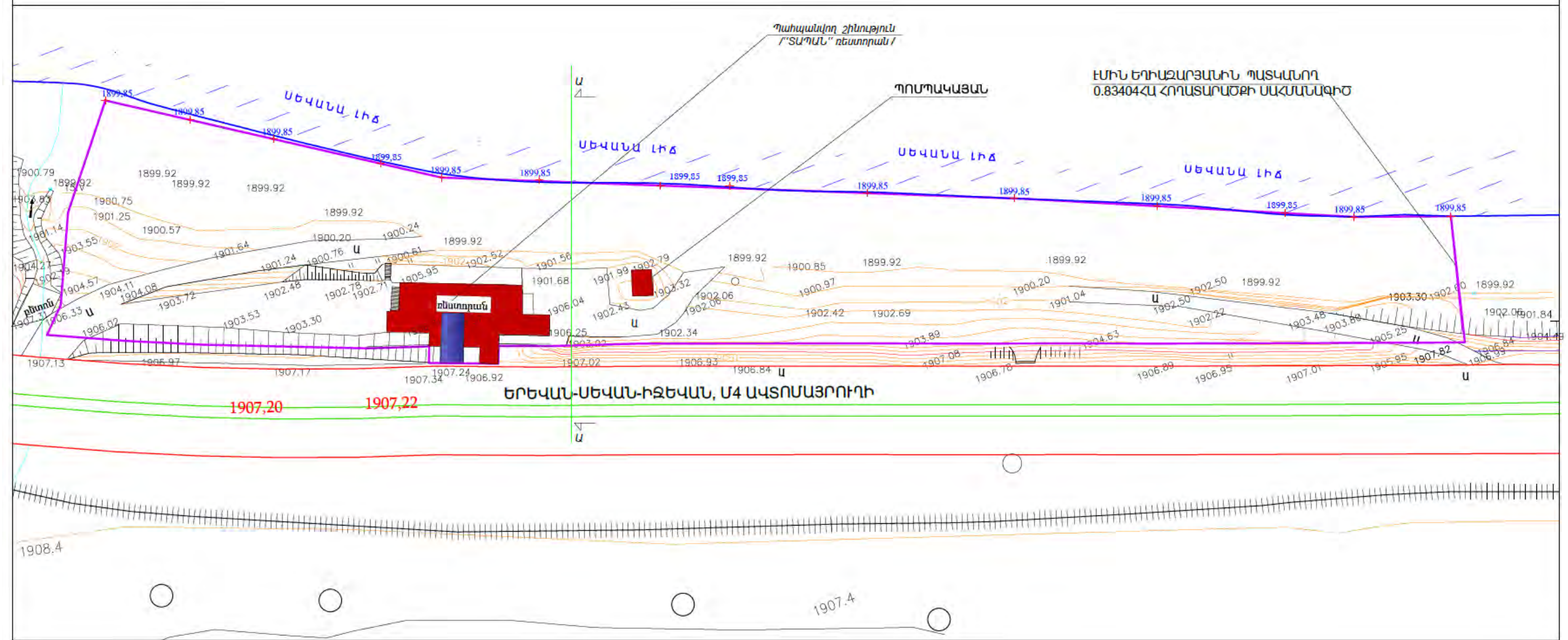

Կառուցապատվող հողատարածքի տեղադիրքը Գուգլ մափի հավելվածում 1 2000

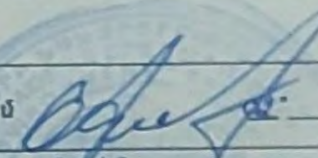

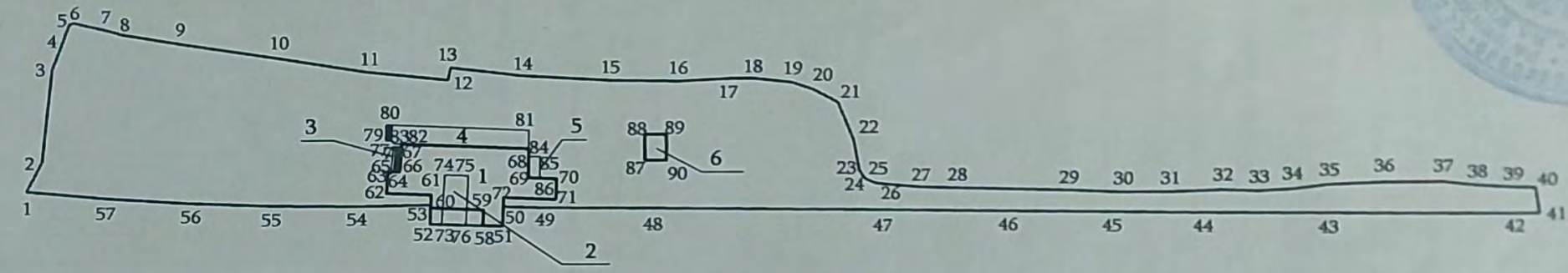
ՊԱՇՏՈՆ	ԱԶԳԱՆՈՒՆ	ԱՏՈՐԱԳՐ	ԱՄՍԱԹ	ՆԱԽԿԻՆ «ՏԱՊԱՆ», ՌԵՍՏՈՐԱՆԻ ԸՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵՆՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՍԵՐԻՉ ՀԱՎԱԾԻ ԱՓԱՊԱՇՏՊԱՆ ԵՎ ԻՆՎԵՍՏԻՐԱԿԱՆ ԼՈՒՇՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ			
ՏՆՕՐԵՆ	ՆԱԵՔԱՄԱՆՑԱՆ			ՊԱՏԿԻՐԱՏՈՒ ԷՄԻՆ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ			
ՆԳՏ	ՍՊԵՏՐՈՍՅԱՆ			Սևան համայնքի ԳՐՈՎԱԳՅՈՒՂ Սևան-Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8 կմ, 1 ճաշարան	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԻԵԹԵՐ
					ԱՆ	3	
				Կառուցապատվող հողատարածքի տեղադիրքը ԾՈՎԱԳՅՈՒՂԻ հեռանկետային հատակագծում 1 5000	"ԵՎՐՈ ՆԱԽԱԳԻԾ" ՍՊԸ ՊԵՏ. ԼԻՑԵՆԶԻԱ N 17021		
				Տեղադիրքը Գուգլ մափի հավելվածում 1 2000			

ՏԱՐԱԾՔԻ ՓԱՍՏԱՑԻ ԻՐԱԿԻՃԱԿԻ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ ՏԱԽՈՄԵՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՈՒՅԹՈՎ Մ1:1000

ՊԱՇՏՈՆ	ԱԶԳԱՆՈՒՆ	ԱՏՈՐԱԳՐ.	ԱՄՍԱԹ.	ՆԱԽԿԻՆ „ՏԱՊԱՆ,, ՈՒՍՏՈՐԱՆԻ ԸՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՄԵՐԶ ՀԱԿԱԾԻ ԱՓԱՊԱՇՏՊԱՆ ԵՎ ԻՆՔՆԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՇՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ			
ՏՆՕՐԵՆ	Ն. ԱՆԵՔԱՆՅԱՆ			ՊԱՏԱԿԻՐԱՏՈՒՄ ԷՄԻՆ ԵՐԻԱԶԱՐՅԱՆ			
ՆԱԾ	Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ			Սևան համայնք, գ. Ծովազյուղ, Սևան-Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8 կմ, 1 ճաշարան	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ
					ԱՆ	4	
				ՏԱՐԱԾՔԻ ՓԱՍՏԱՑԻ ԻՐԱԿԻՃԱԿԻ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ Մ1:1000	"ԵՎՐՈ ՆԱԽԱԳԻԾ" ՍՊԸ ՊԵՏ. ԼԻՑԵՆԶԻԱ N 17021		

Սեփականատեր Արմեն Ամիրյան	Հողամասի ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ	Հաստատում էմ 18 2021 թ. Ազգային պարկի տնօրեն <i>Կ.Տ.</i> Արման Աբեյան Անուն, ազգանուն, հայրանուն
	Գեղարքունիքի մարզ գ. Ծովագյուղ Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8 կմ թիվ 1 ճաշարան	
	Մարզ, համայնք, հասցե	
	ՀՀ ԿԿ-ի կողմից տրված թիվ 2397435 վկայական	
	Հողահատկացման հիմքը	

Մակերեսը հա	0,85823	Հողամասի		Մասշտաբ 1:2000			
Ծածկագիր	05-049-2049-0003	Շրջադարձային (բեկման) կետեր	Կոորդինատներ	Գծային չափերը (մ)	Որակավորում ունեցող անձ	Վահրամ Հակոբյան	
Նպատակային նշանակություն	հատուկ պահպանվող տարածքների				Որակավորման վկայականի համարը	373	
Գործառնական նշանակություն	հանգստի համար նախատեսված	X	Y		Ստորագրություն		
<i>Լրագրչիչ նշումներ</i>		1	8498042.534	4494538.301	8,69	Իրավաբանական անձի անվանումը	Ս/Շ Վահրամ Հակոբյան
		2	8498048.745	4494544.376	24,60		ՀԿԳՀ
		3	8498059.308	4494566.596	8,03	ՀԿԳՀ	75428159
		4	8498064.464	4494572.756	4,56	Ստորագրություն	
		5	8498067.391	4494576.252	1,14	ամիս	չափազրության
		6	8498068.533	4494576.174	8,32	ամիս	հատակագծի կազմման
		7	8498075.487	4494571.615	4,31	ամիս	18.11.2021թ
		8	8498078.987	4494569.107	13,85	ամիս	18.11.2021թ
		9	8498090.989	4494562.197	25,38		
		10	8498113.215	4494549.939	22,62		
		11	8498132.881	4494538.759	20,67		
		12	8498151.470	4494529.733	3,33		
		13	8498153.222	4494532.562	18,37		
		14	8498169.656	4494524.345	22,45		
		15	8498190.265	4494515.455	17,01		
		16	8498206.160	4494509.393	12,95		
		17	8498218.553	4494505.621	5,39		
		18	8498223.612	4494503.754	9,55		
		19	8498232.164	4494499.517	5,80		
		20	8498236.603	4494495.788			

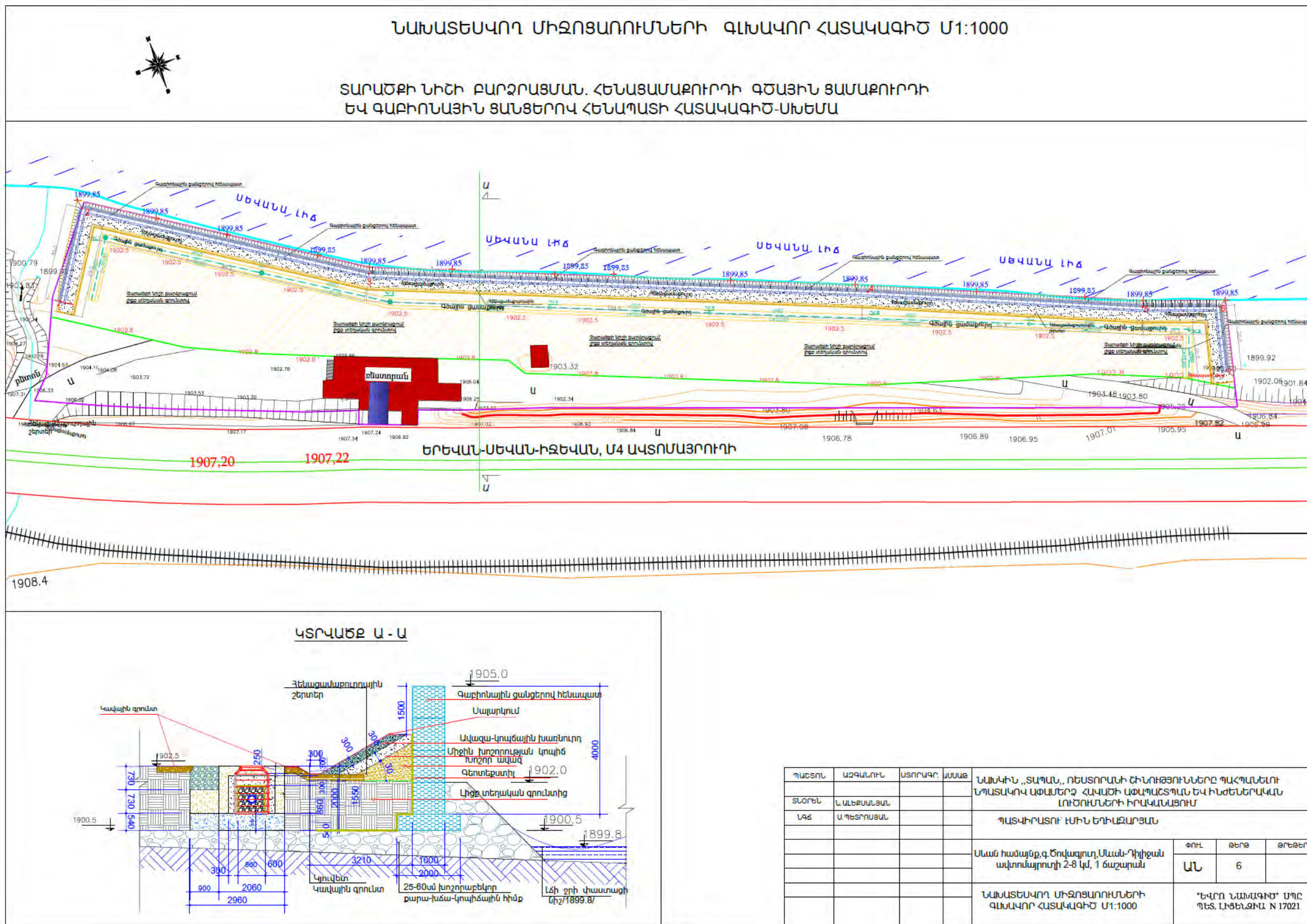
Հողամասի			
Երջարարության կետեր (թվեր)	Կոորդինատներ		Գծային չափերը (մ)
	X	Y	
20	8498236.603	4494495.788	6.87
21	8498241.183	4494490.669	10.92
22	8498241.588	4494479.758	7.82
23	8498240.358	4494472.038	2.93
24	8498240.903	4494469.157	2.89
25	8498243.003	4494467.171	2.89
26	8498245.586	4494465.871	8.49
27	8498253.247	4494462.225	8.49
28	8498261.148	4494459.131	28.60
29	8498287.740	4494448.593	12.67
30	8498299.456	4494443.767	12.67
31	8498311.348	4494439.394	12.67
32	8498323.400	4494435.481	8.49
33	8498331.268	4494432.280	8.49
34	8498339.374	4494429.742	8.50
35	8498347.663	4494427.883	13.86
36	8498360.866	4494423.678	13.86
37	8498373.887	4494418.938	8.28
38	8498381.243	4494415.133	8.28
39	8498388.796	4494411.734	6.06
40	8498394.450	4494409.551	6.93
41	8498393.033	4494402.764	6.03
42	8498387.374	4494404.835	44.87
43	8498345.388	4494420.668	30.90
44	8498316.477	4494431.573	21.85
45	8498296.065	4494439.377	26.54
46	8498271.252	4494448.795	31.30
47	8498242.015	4494459.964	56.78
48	8498188.937	4494480.118	27.08
49	8498163.546	4494489.539	10.71
50	8498153.570	4494493.445	5.19
51	8498151.617	4494488.635	18.35
52	8498134.540	4494495.351	5.08
53	8498136.393	4494500.083	18.88
54	8498118.543	4494506.224	20.61
55	8498099.239	4494513.457	20.61
56	8498080.140	4494521.213	20.61
57	8498061.258	4494529.485	20.70
1	8498042.534	4494538.301	

Երջարարության կետեր (թվեր)	Կոորդինատներ		Գծային չափերը (մ)
	X	Y	
1. Խորտկարան			
51	8498151.617	4494488.635	4.97
58	8498146.989	4494490.455	4.21
59	8498148.574	4494494.359	13.43
60	8498136.130	4494499.412	3.47
61	8498137.437	4494502.631	11.30
62	8498126.967	4494506.882	5.49
63	8498129.031	4494511.966	0.88
64	8498129.834	4494511.604	0.38
65	8498129.989	4494511.950	2.13
66	8498131.936	4494511.083	7.43
67	8498134.960	4494517.874	32.35
68	8498164.932	4494505.704	7.72
69	8498162.232	4494498.471	7.23
70	8498168.931	4494495.751	5.47
71	8498166.871	4494490.679	13.36
72	8498154.488	4494495.707	7.63
51	8498151.617	4494488.635	
2. հարթակ			
73	8498137.338	4494494.250	13.18
74	8498142.411	4494506.409	5.94
75	8498147.936	4494504.238	13.17
76	8498143.013	4494492.018	6.10
73	8498137.338	4494494.250	
3. աստիճաններ			
65	8498129.989	4494511.950	6.60
77	8498132.678	4494517.978	2.13
78	8498134.621	4494517.112	6.60
66	8498131.936	4494511.083	2.13
65	8498129.989	4494511.950	
4. հարթակ			
79	8498131.407	4494520.081	4.20
80	8498133.001	4494523.966	36.23
81	8498166.517	4494510.214	4.78
68	8498164.933	4494505.703	34.20
82	8498133.247	4494518.569	1.03
83	8498132.813	4494519.504	1.52
79	8498131.407	4494520.081	

Երջարարության կետեր (թվեր)	Կոորդինատներ		Գծային չափերը (մ)
	X	Y	
5. ծածկ			
69	8498162.232	4494498.471	5.62
84	8498164.210	4494503.728	3.00
85	8498167.023	4494502.678	5.70
86	8498165.029	4494497.336	3.02
69	8498162.232	4494498.471	
6. պոմպակայան			
87	8498191.366	4494492.674	6.79
88	8498193.514	4494499.114	5.21
89	8498198.433	4494497.395	6.79
90	8498196.285	4494490.955	5.21
87	8498191.366	4494492.674	

Որակավորում ունեցող անձ	Վահրամ Հակոբյան	
Որակավորման վկայականի համարը	373	
Ստորագրություն		
Իրավաբանական անձի անվանումը	ՄԿՉ Վահրամ Հակոբյան	
ՀՎՀՀ	76428159	
Ստորագրություն		
Ամսաթիվ	չափագրության	18.11.2021թ
	հատակագծի կազմման	18.11.2021թ

1.6 Գլխավոր հատակագիծ

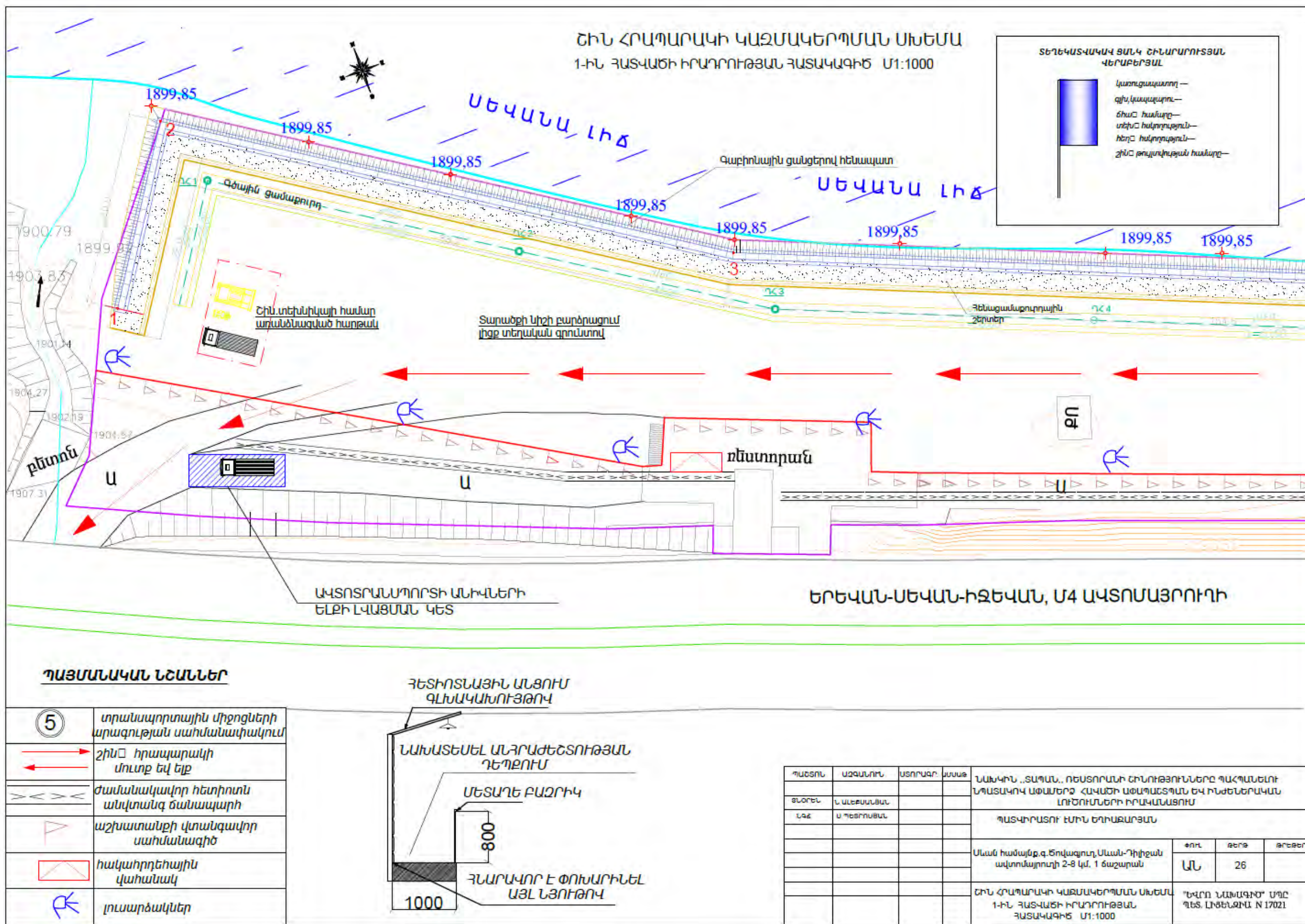
1.7 Շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

N	ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՐ																													
		Ընդհանուր ժամկետը 72 աշխատանքային օր																													
		12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
1	Շինարարական ժամանակավոր ցանկապատի և լուսավորության տեղադրում	■																													
2	25-60սմ խոշորաբեկոր քարա-խճա-կոպիճային լիցք	■																													
3	Չափոններով հենապատի իրականացում	■																													
4	Չճային ցամաքորդի իրականացում 2,0x2,96մ L=376մ խողովակաշարի և դիտահորերի տեղադրմամբ						■																								
5	Լիցք տեղական գրունտից																														
6	Հենացամաքորդի շերտերի տեղադրում																														
7	Շին իրապարակի ժամանակավոր ցանկապատի և լուսավորության ապամոնտաժում																														
8	Վերջնական շինադրի և կենցաղային աղբի բարձում ինքնաթափի և տեղափոխում																														

1.8 Շինարական հրապարակի կազմակերպման հատակագիծ

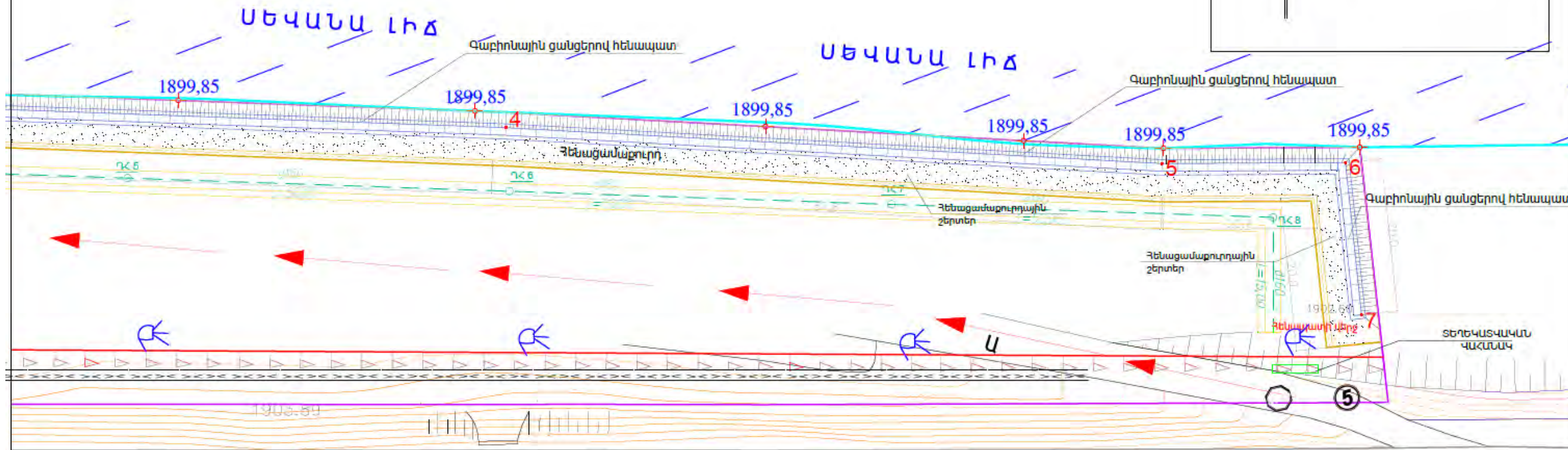

ՇԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՍՈՒՆՄԱ
2-րդ ՀԱՏՎԱԾԻ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՎԱԿԳԻԾ Մ1:1000

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԿԵՐԱՔԵՐՅԱԼ

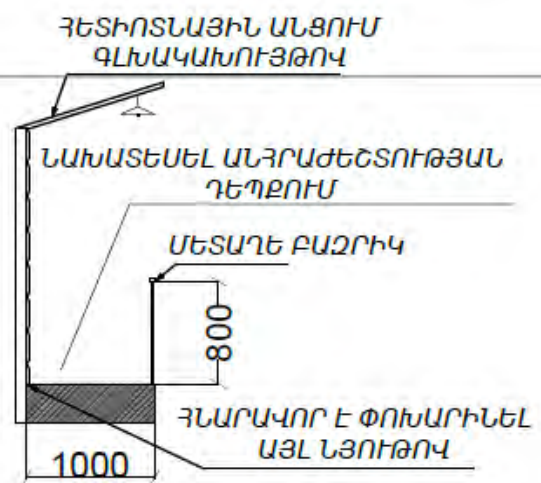
- կառուցապատող —
- գլխ. կապալարու —
- միաձ. համարը —
- տեխ.՝ հսկողություն —
- հեղձ. հսկողություն —
- շինձ թույլտվության համարը —

Ա ԵՐԵՎԱՆ-ՍԵՎԱՆ-ԻՋԵՎԱՆ, Ս4 ԱԿՏՈՄԱՅՐՈՒՐԻ

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

⑤	տրանսպորտային միջոցների արագության սահմանափակում
→ ←	շինձ հրապարակի մուտք ելք
≡≡≡	ժամանակավոր հետիոտն անվտանգ ճանապարհ
▷	աշխատանքի վտանգավոր սահմանագիծ
◻	հակահրդեհային վահանակ
⤵	լուսարձակներ

ՊԱՇՏՈՆ	ԱԶԳԱՆՈՒՆ	ԱՏՈՐԱԲ	ԱՄՍԱԹ	ՆԱԽԿԻՆ „ՏԱՊՄԱՆ“, ՈՒՅԱՏՐՈՒՄԻ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՍԵՐԸ ՀԱՎԱՍԻ ԱՓԱՊԱՇՏՊՄԱՆ ԵՎ ԻՆՇՏԵՆԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՇՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ	ՔՈՒՆ	ԹԵՐԹ	ԹԵՇԵՐ
	ՆԱԽԱՍԵՆԱՆ			ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ ԻՄԻՆ ԵՐԻԱԶԱՐՅԱՆ	ԱԼ	27	
	ՆԱԶ	Ա ՊԵՇՏՈՍՅԱՆ		Սևան համայնք, գ. Ծովազյուղ, Սևան-Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8 կմ, 1 ճաշարան			
				ՇԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՍՈՒՆՄԱ 2-րդ ՀԱՏՎԱԾԻ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՎԱԿԳԻԾ Մ1:1000			ԴԵՎՈՒ ՆԱԽԱԳԻԾ՝ ՄՊԸ ՊԵՏ. ԼԻՑԵՆԶԻԱ N 17021

2. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՍՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

Որպես շինհրապարակ դիտարկվելու է ամբողջ հողատարծքը:

Ելնելով առկա պայմաններից շինությունները բացի շինարարական նորմերով տրված անվտանգության հրահանգներից, անհրաժեշտ է կազմակերպել և աշխատանքների կատարման նախագծում արտացոլել անվտանգության նորմերի անհատական մոտեցումներ հատկապես կապված կռունկի գործողության գոտում կատարվելիք շին. մոնտաժային աշխատանքների վերաբերյալ:

Շին. մոնտաժային աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով շինարարական նորմաները, կանոնները, ստանդարտները և նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարության իրականացման որակի չափանիշները հսկվում են տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից, հատկապես ակտավորելով թաքնված աշխատանքների իրականացումը, գրանցելով վարման մատյանում:

Շին. հրապարակը կազմակերպելիս պետք է ղեկավարվել քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված հրահանգների:

Շին. հրապարակը կոմպլեկտավորվում է հակահրդեհային ինվենտարով:

Շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ է կատարել միջոցառումներ զերծ պահելու շրջակա միջավայրը աղտոտումից, թունավոր արտաթորումներից:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

1. Աշխատանքների բնույթից ելնելով՝ բանվորական բրիգադները ձևավորվում են որպես բազմապրոֆիլ կամ մասնագիտացված:

2. Բազմապրոֆիլ բրիգադները նպատակահարմար է կազմավորել խոշորացված **[ընդհանրացված]** տիպի ավարտուն շինարարական արտադրանքի, աշխատանքների ընդհանրացված փուլի, կոնստրուկտիվ հանգույցի ստեղծման նպատակով:

3. Բրիգադների քանակական և մասնագիտական - որակական կազմը սահմանվում է աշխատանքների ծրագրված ծավալների, աշխատատարության և աշխատանքների կատարման ժամկետների հիման վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բանվորների աշխատանքի պաշտպանությունը ապահովվելու է անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառմամբ **[հատուկ արտահագուստ, կոշիկ]**, շենքի պաշտպանության միջոցառումների կատարումով **[ցանկապատում, լուսավորում, օդափոխում, պաշտպանիչ և արգելակիչ սարքեր և հարմարանքներ և այլն]**, սանիտարակենցաղային շինություններով և սարքավորումներով՝ գործող նորմերին և կատարվող աշխատանքների բնույթին համապատասխան

2. Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

3. Աշխատանքի պաշտպանության՝ անվտանգության տեխնիկայի, արտադրական սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների և հակահրդեհային անվտանգության վերաբերյալ անց է կացվելու հրահանգում: Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

4. Բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման, հրահանգման ժամանակին և որակով անցկացման, անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման, արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը:

Անհրաժեշտ է ավելի հետևողական մշտադիտարկումներ իրականացնել շինարարական գործունեության ոլորտում՝ արձանագրելով շինհրապարակի որակի, բանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների հնարավոր անհամաչափությունները:

Իրականացվող շինարարական աշխատանքների ընթացքում կառուցապատողի կառաջնորդվի Առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջներով:

2.1 Աշխատանքների կատարման սխեմա

Նախագծի շինարարության կազմակերպումը մշակված է ՀՀՇՆ 3. 01.01.2008-ի դրույթներով: Շին աշխատանքների իրականացման համար նախատեսում է 2 փուլ՝ նախապատրաստական և հիմնական, ընդհանուր տևողությունը 72 օր: Նախապատրաստական փուլում կատարվում են հետևյալ աշխատանքները.

- Շին. հրապարակի ժամանակավոր ցանկապատում հետիոտն գլխածածկույթով
- Ժամանակավոր էլեկտրոմատակարարում և ջրամատակարարում
- Շին. նյութերի և բետոնի ընդունման հարթակների պատրաստում
- Շին.հրապարակի գիշերային լուսավորվածություն

Հաշվի առնելով տեղանքի սուղ պայմանները, անհրաժեշտ է կազմակերպել անվտանգության տեխնիկայի կանոնների իրականացման համալիր մշակում՝ ղեկավարվելով ՀՀՇՆ III-IV.2008-ի դրույթներով:

Ապրանքային բետոնը մատակարարվելու է շինհրապարակ պատրաստի տեսքով, մասնագիտացված ընկերության կողմից:

Ամբողջ շինարարության ընթացքում միջոցառումներ իրականացնել շրջակա միջավայրի պահպանության վերաբերյալ: Փոշուց գերծ մնալու համար տարածքը մշտական խոնավ պահել և ապահովել ոռոգման ջրով:

Թույլ չտալ նորմայից ավել վնասակար արտանետումներ դեպի մթնոլորտ, շին. մեքենաները շին. հրապարակ պետք է մտնեն և դուրս գան մաքուր վիճակով:

Բոլոր բնապահպանական միջոցառումները ներառվել են Նախնական գնահատման հայտի հաջորդ բաժիններում՝ բնապահպանական միջոցառումների ծրագրում և բնապահպանական կառավարման և մոնիթորինգի պլաններում:

Ստորև ներկայացվում է շինհրապարակի գլխավոր հատակագիծը:

2.2 Նախապատրաստական փուլ

Նախապատրաստական փուլում իրականացվում են՝

- ժամանակավոր ցանկապատում,
- ժամանակավոր ինժեներական ցանցերի տեղադրում,
- պահեստային և մոնտաժային հարթակների կարգավորում,
- ժամանակավոր շինությունների տեղադրում,
- մեքենաների և մեխանիզմների փոխադրում շինհրապարակ,
- բանվորների հրահանգավորում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ,
- անվտանգության նշանների տեղադրում,
- հակահրդեհային միջոցների տեղադրում:

2.3 Շինարարության ժամկետները

Շինարարության տևողությունը որոշվել է ըստ շինմոնտաժային աշխատանքների նորմատիվ աշխատատարության հաշվարկման և դրանց արդյունավետ համատեղման:

Շինարարության տևողությունը կազմում է **72** օրացուցային օր:

Բանվորների առավելագույն քանակը **16** մարդ:

2.4 Հիմնական շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների պահանջարկը

Հիմնական շինարարական տեխնիկայի պահանջարկը որոշվում է աշխատանքների ծավալների, մեխանիզմների և մեքենաների միջին արտադրողականության և աշխատանքների կատարման ընտրված եղանակների հիման վրա: Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկը բերված է աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1 Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկ

ՀՀ №	ՄԵՔԵՆԱՄԵՆԱՆԻՋՄԻ, ՍԱՌՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	ՄԱԿՆԻՇԸ	ՉԱՓՄԱՆ ՄԻԱՎՈՐԸ	ՔԱՆԱԿԸ
1	2	3	4	5
1	Բեռնիչ մեքենա Универсальный погрузчик ПУМ-500	ПУМ-500	հատ	1
2	Ինքնաթափ մեքենա Q=13,0	КамАЗ–55111	հատ	2
3	Բուլդոզեր 10 Խ Бульдозер	ДЗ-171.1-03 (Т-170)	հատ	1
4	Խտացնող գլղին 10 Խ		հատ	1
5	Բեռնիչ մեխանիզմ VOLVO, g=2,5մ	L-45B	հատ	1

Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում:

2.5 Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ծավալներ՝ լիծք

Անվանումը	Չափման միավոր	ՔԱՆԱԿԸ
Խոշորաբեկոր՝ քարա-խճա-կոպիճային հիմք /Ներքին շերտ/	խմ	4500.0
Լիցք տեղական գրունտից /Կերին շերտ/	խմ	17600.0
Գաբիոնային շարվածի քար	խմ	2100.0
<u>Խոշոր կոպիճ/40-70մմ/</u>	խմ	74.0
<u>Միջի կոպիճ/20-40մմ/</u>	խմ	92.0
<u>Խիճ /20-40մմ/</u>	խմ	130.0
<u>Խոշոր ավազ</u>	խմ	250.0

2.6 Հիմնական շինարարական աշխատանքների և ռեսուրսների ծավալները

Շինարարական աշխատանքների ընթացում հողային աշխատանքների ծավալը շատ չնչին, այդ իսկ պատճառով ծավալները չի ներկայացվում:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ օգտագործվում են տարբեր շինարարական նյութեր, այդ թվում երկաթբետոն, սրբատաշ և կոպտատաշ քար, փայտ, մետաղ, ապակի, բարձրորակ սվաղ, երեսապատման բարձրորակ նյութեր, ավազ, ցեմենտ, ներկանյութեր, բետոնյա կոնստուկցիաներ, մետաղական կոնստուկցիաներ և այլն:

Բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ տարածքների ջրցանի, հողի/գրունտի խոնավացման համար՝ և շինանձնակազմի խմելու կենցաղային նպատակների համար:
ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{է.ի.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 1 մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 16 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 72 օր

$$W_{\text{խ.տ.}} = (1 \times 0.016 + 16 \times 0.025) \times 72 = 29.95 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 0.416 \text{ մ}^3/\text{օր.}$$

բ) Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T \times D, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 4000 մ²,

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով, 72

D – ջրցանի օրեկան քանակը, 2 անգամ

$$U_1 = 4000 \times 0.0015 \times 72 \times 2 = 864 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 12 \text{ մ}^3/\text{օր}$$

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի 893.95 մ³/շին. ժամ:

Բանվորական և ԻՏԱ անձնակազմի կոմունալ-կենցաղային կարիքները հոգալու համար շինհրապարակում կտեղադրվեն ժամանակավոր բիոզուգարաններ, որոնք շինաշխատանքների ավարտից հետո կապամոնտաժվեն:

Շինհրապարակում սանիտարական կանոնները և նորմերը պահպանվելուն են համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N15-Ն հրամանի համաձայն:

Տարածքի ջրցանի, շինտեխնիկայի դողերի լվացման, բանվորական և ԻՏԱ անձնակազմի կոմունալ-կենցաղային կարիքները հոգալու համար Ջրամատակարարումը կիրականացվի պայմանագրային հիմունքներով, ավտոցիստերնով:

2.7 Թափոնների կառավարում

Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում առաջացող թափոնների տեսակները և քանակները՝

	Անվանումը	Վտանգավորության դասը	Ծածկագիրը ըստ «Թափոնների ցանկի»	Քանակը ամբողջ շինարարության համար
1.	Շինարարական աղբ	IV	9120060101 00 4	60 մ ³
2.	տարածքում առաջացած կենցաղային չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	IV	9120040001 00 4	30մ ³

Բոլոր առաջացող թափոնների համար շին. հրապարակում նախատեսված են լինելու պահման հարթակներ և կոնտեյներներ:

Կենցաղային աղբը որոշակի քանակներ կուտակվելուց հետո հեռացվելու է համայնքային աղբավայր:

Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկազված վայր:

3. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՍԽԵՄԱՆ

3.1 Նախատեսվող գործունեության տարածքի ֆիզիկա-աշխարհագրական նկարագիրը և լանդշաֆտը

Նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է Սևանա թերակղզուց դեպի Ծովագյուղ Երևան-Սևան-Իջևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում մայրուղուց մինչև Սևանա լիճ ընկած հատվածում:

Սևանի ավազանի ափամերձ տարածքները բնորոշվում են ռելիեֆի տիպիկ հրաբխային կառուցվածքով: Տարածաշրջանում ռելիեֆը բլրաշատ ափսեաձև իջվածքներով է, թույլ բլրակային, աննշան կոնաձև իջվածքներով: Ռելիեֆի այսպիսի ձևերը օժանդակում են մթնոլորտային տեղումների արագորեն ներծծվելուն և մակերեսային հոսք համարյա չի ձևավորվում: Ջրի հատակից դուրս եկած առափնյա շերտը կազմված է ավազա-կավային և գելենչիկային նստվածքներից:

"Սևան" ազգային պարկի տարածքը բաժանվում է հետևյալ տարածքագործառնական գոտիների՝

- Արգելոցային,

- Արգելավայրային,
- Ռեկրեացիոն,
- Տնտեսական:

3.2 Հատուկ պահպանվող տարածքներ

Ինչպես նշվել է, նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է Ծովագյուղ Երևան-Սևան-Իջևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում, որը տեղակայված է "Սևան" ազգային պարկի սահմաններում: Պարկը գտնվում է հայկական հրաբխային լեռնաշխարհի հյուսիսային մասում, Երևան քաղաքից մոտ 60 կմ հեռավորության վրա: Պարկի ընդհանուր տարածքը՝ Սևանա լճի հայելու հետ միասին կազմում է 147343 հա, իսկ առանց լճի հայելու՝ 22585 հա:

"Սևան" ազգային պարկի տարածքը բաժանվում է 4 տարածքագործառնական գոտիների՝ արգելոցներ, արգելավայրեր, ռեկրեացիոն և տնտեսական: Պարկի տարածքում կան 4 արգելոցներ՝ "Նորաշենի", "Լիճք-Արգիշի", "Գիլի" և "Արտանիշի", որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է 7464 հա, որից ցամաքային տարածքը՝ 4289 հա, իսկ ջրայինը՝ 3175 հա, 2 արգելավայրեր՝ "Գավառագետի" և "Գիհի-կաղնուտային ռելիկտային", որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է 2652 հա, որից ցամաքային տարածքը՝ 2359 հա, իսկ ջրայինը՝ 293 հա, 4753 հա ընդհանուր մակերեսով ռեկրեացիոն և 11266 հա ընդհանուր մակերեսով տնտեսական գոտի:

3.3 Մթնոլորտային օդ

Օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգային աշխատանքները կատարվում են ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» (ՇՄՏՄԿ) ՊՈԱԿ-ի կողմից: Հաշվի առնելով այն, որ Ծովագյուղ համայնքում մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումները բացակայում են, «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» (ՇՄՏՄԿ) ՊՈԱԿ-ը առաջարկում է օգտագործել օդային ավազանի ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքները:

ՀՀ բնակավայրերի (բացառությամբ Երևան, Վանաձոր, Արարատ, Հրազդան և Գյումրի քաղաքների) մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները ներկայացված են Աղյուսակ 3-ում, որոնց հաշվարկները կատարվել են ըստ տվյալ բնակավայրի ազգաբնակչության թվաքանակի:

ՀՀ բնակավայրերի ազգաբնակչության թվաքանակը ընդունված է համարել ՀՀ-ի ազգային վիճակագրական ծառայության (ԱՎԾ) 2011 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ վիճակագրական տեղեկագրում բերված տվյալները: Համաձայն ՀՀ ԱՎԾ վիճակագրական տեղեկագրի՝ Ծովագյուղ համայնքում հաշվառված բնակչության թվաքանակը կազմել է 3943 մարդ:

Ելնելով նշված թվաքանակից և ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքներից (Աղ.3), Ծովագյուղ համայնքում աղտոտիչների ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները գնահատվում են հետևյալ տիրույթում. Փոշու մասնիկներ՝ 0,2 մգ/խմ, ածխածնի մոնօքսիդ՝ 0,4 մգ/խմ, ազոտի երկօքսիդ՝ 0,008 մգ/խմ և ծծմբի երկօքսիդ՝ 0,02 մգ/խմ:

Աղ. 3 Մթնոլորտն աղտոտող որոշ նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները՝ հաշվարկված ըստ բնակավայրերի ազգաբնակչության թվաքանակի (2011թ.-ի մարդահամար):

Բնակչության քանակը (հազ.)	Նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները, (մգ/մ ³)			
	Ընդհանուր փոշի	Օծնրի երկօքսիդ	Ազոտի երկօքսիդ	Ածխածնի օքսիդ
50 -125	0,4	0,05	0,03	1,5
10 - 50	0,3	0,05	0,015	0,8
< 10	0,2	0,02	0,008	0,4

3.4 Ջրագրություն

Սևանը Հարավային Կովկասի խոշորագույն, բարձրադիր քաղցրահամ լիճն է, որի ծավալը 33.2 կմ³ է, մակերեսը՝ 1238 կմ²: Լիճը Արտանիշի և Նորատուսի հրվանդանների միջև ձգված ստորջրյա պատնեշով՝ Շորժայի թմբով, բաժանվում է երկու մասի՝ հարավ-արևելյան կամ Մեծ Սևան (20.4 կմ³), հյուսիս-արևելյան կամ Փոքր Սևան (12.8 կմ³): Լճի առավելագույն խորությունը 79.4 մ է (Փոքր Սևան), միջին խորությունը՝ 26.2 մ, ավի շրջագիծը մոտ 230 կմ:

Սևանա լիճ են թափվում 28 գետեր և գետակներ, որոնցից 4-ը՝ Փոքր Սևան, 24-ը՝ Մեծ Սևան:

Գետերի ավազանների մակերեսների գումարը կազմում է 2780 կմ², իսկ միջավազանային տարածությունը՝ 696.0 կմ²: Գետերի մեծ մասի առավելագույն ելքերը, սովորաբար, դիտվում են գարնանային վարարումների ժամանակ: Մակայն կարող են դիտվել նաև ամառ-աշնանային սակավաջուր փուլի ընթացքում, որի պատճառը այս սեզոնում հաճախակի տեղացող տեղատարափ անձրևներն են: Գետերի մեծ մասն ունի լավ արտահայտված սակավաջրության երկու փուլ՝ ամառ-աշնանային և ձմեռային: Սևանա լճից դուրս է գալիս մեկ գետ՝ Հրազդանը, որի բնական հոսքը մինչև լճի մակարդակի իջեցումը եղել է 110 մլն.մ³ տարեկան: Ներկայումս այս գետը վերածվել է ջրանցքների և ջրատարների մի համակարգի, որով հոսում է Սևանա լճից ոռոգման նպատակներով վերցվող ջուրը:

Սևանի ավազանի հիդրոերկրաբանական պայմանները բնորոշվում են երկրաբանա-կառուցվածքային, գեոմորֆոլոգիական և ֆիզիկա-աշխարհագրական առանձնահատկություններով:

Երկրաբանա-հիդրոերկրաբանական և երկրաֆիզիկական տեսանկյունից՝ Սևանի ավազանի տարբեր տեղամասեր ունեն ինքնատիպ երկրաբանական կառուցվածք և դրա հետ կապված տարբեր հիդրոերկրաբանական պայմաններ: Այդ տարբերությունները հիմնականում արտահայտվում են երկրաբանական կառուցվածքով, լիթոլոգիական կազմով, ծագմամբ, նստվածքառաջացման պայմաններով և առանձին տեղամասերի գեոմորֆոլոգիական առանձնահատկություններով: Դրա շնորհիվ, որոշ տեղամասերում տարածված են միայն գրունտային ջրեր, իսկ այլ տեղամասերում՝ բացի գրունտային ջրերից, տարածված են նաև ացիաթթու գազով հարուստ ճնշումային և հանքային ջրեր: Հիդրոերկրաբանական տեսակետից նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանում կան ստորգետնյա գրունտային ջրեր, որոնք կապված են միջլավային և լավաների տակ գտնվող հոսքերի հետ, ինչպես նաև չորորդական հասակի լճային նստվածքների հետ:

Ստորգետնյա գրունտային ջրերը գտնվում են 100մ-ից խորը հորիզոններում: Տարածաշրջանի մակերևութային էռոզիան լավ նկատելի է թեք լանջերի վրա: Գարնանային և աշնանային անձրևների ժամանակ առաջանում են հեղեղատներ:

3.4.1 Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում. այդ թվում՝ 12 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր. մՔ/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովազյուղ	0.24	0.33	73	0.20	0.36	56	0.22	0.24	92
Մասրիկ	Ծովակ	1.90	2.98	64	1.81	2.88	63	2.00	2.66	75
Մարտունի	Գեղհովիտ	0.59	0.79	75	0.56	0.82	68	0.61	0.76	80
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.56	2.33	110	2.68	2.47	109	2.83	2.38	119
Գավառագետ	Նորատուս	2.07	2.93	71	2.08	3.01	69	2.21	2.99	74

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղհովիտ գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ հոկտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ հոկտեմբերին և նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

3.4.2 Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 15 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում ինչպես նախորդ եռամսյակում, IV-րդ եռամսյակ նույնպես շարունակվել են դիտակետերում ջրի մակարդակների և ծախսերի իջեցումները՝ բացառությամբ N31, N902, N2013 N2014 դիտակետերի:

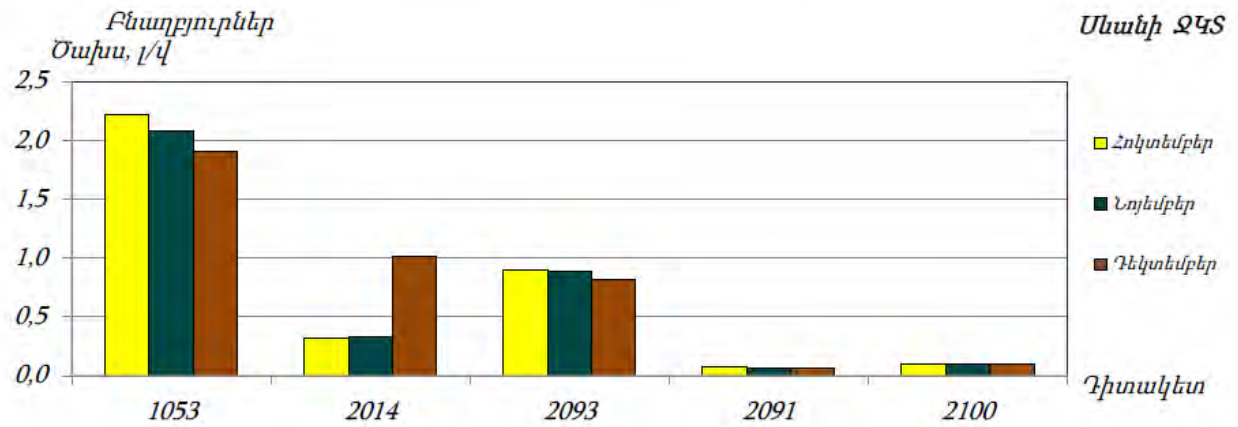
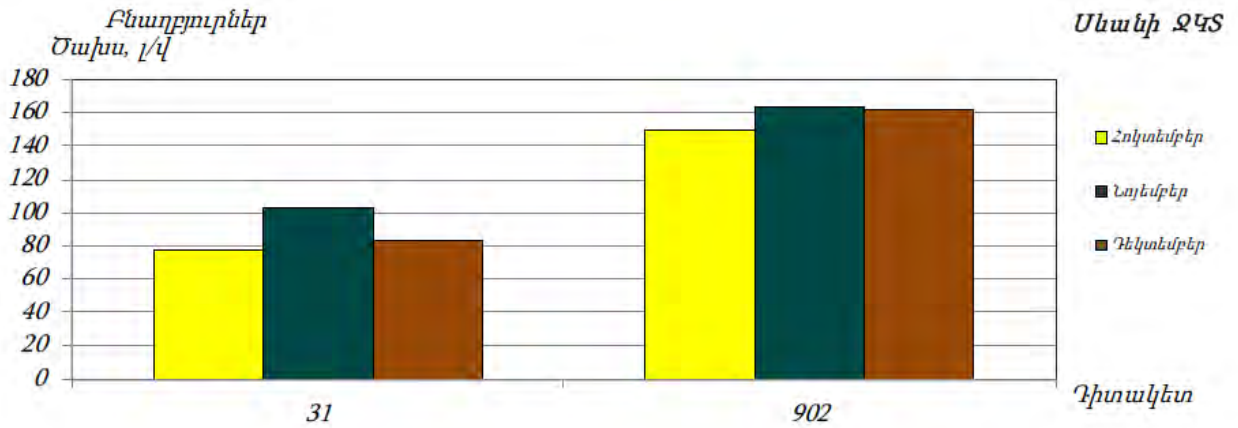
Ակունքի N31 և N902 դիտակետերում ջրի ծախսերի ավելացումներ են դիտարկվել 14.0-25.9լ/վ-ի սահմաններում, իսկ N1053 դիտակետում ծախսի նվազում է նկատվել 0.32լ/վ-ով:

Վարդենիս, Վաղաշեն, Դարանակ, համայնքների N1809, N1812, N2090, N2095 շատրվանոց հորատանքերում դիտվել են ջրի մակարդակների և ծախսերի իջեցումներ, իսկ Վարդենիսի N1811 դիտակետում դիտվել է համեմատաբար կայուն ռեժիմ: Խաչաղբյուրի N2093, Աղբերքի N2091 բնաղբյուրներում նույնպես նկատվել են թույլ իջեցումներ, իսկ Լիճքի N2101 դիտակետում կայուն վիճակ է:

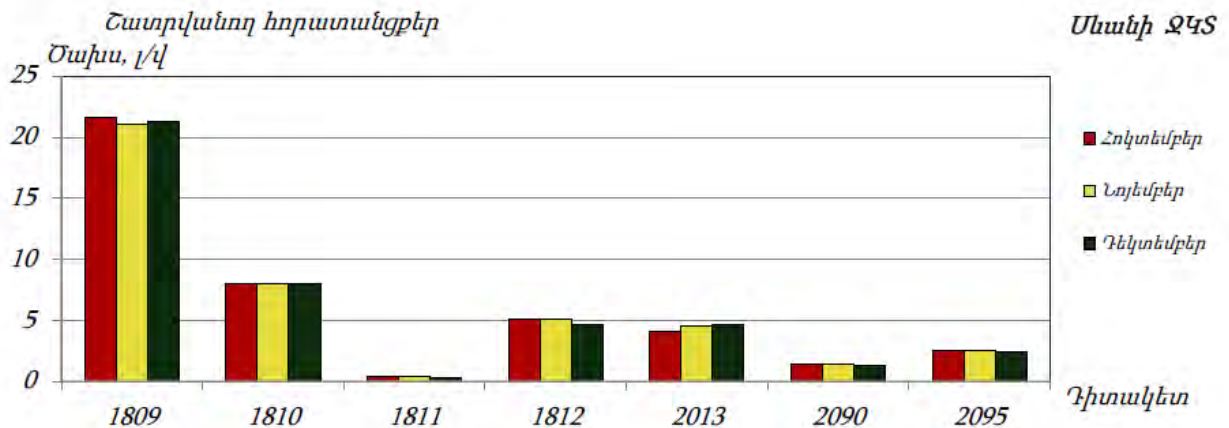
Գանձակի N2013, Գավառի N2014 դիտակետերում աղբյուրների ծախսերը ավելացել են, ամենաբարձր ծախսերը դիտվել են դեկտեմբեր ամսին՝ 4.7լ/վ և 0.89լ/վ:

Լիճքի N2101 հորատանցքում ջրի մակարդակը շարունակվել է իջնել՝ դեկտեմբեր ամսին հասնելով երկրի մակերևույթից ցածր 1.54մ-ի:

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 8 դիտակետում: Հանքայնացման, նիտրատ, սուլֆատ և քլորիդ իոնների պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

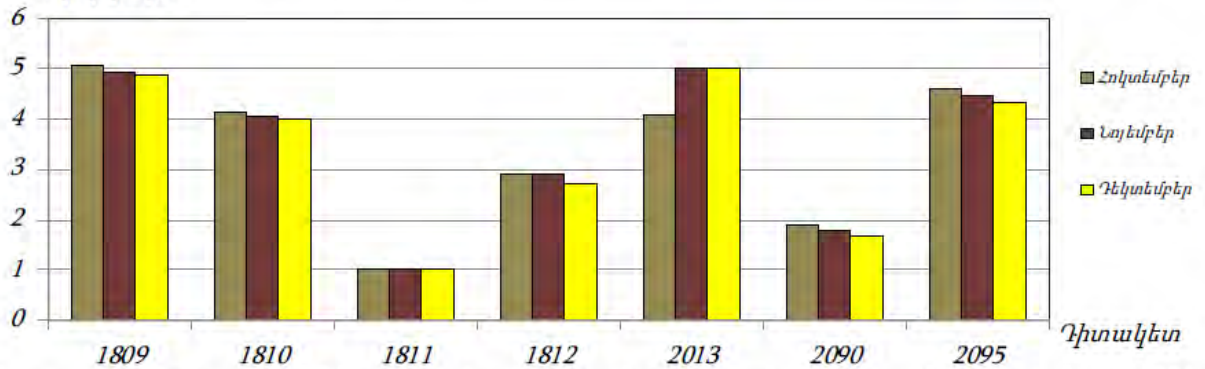
Գծապատկեր 66. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 75. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Շատրվանոց հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

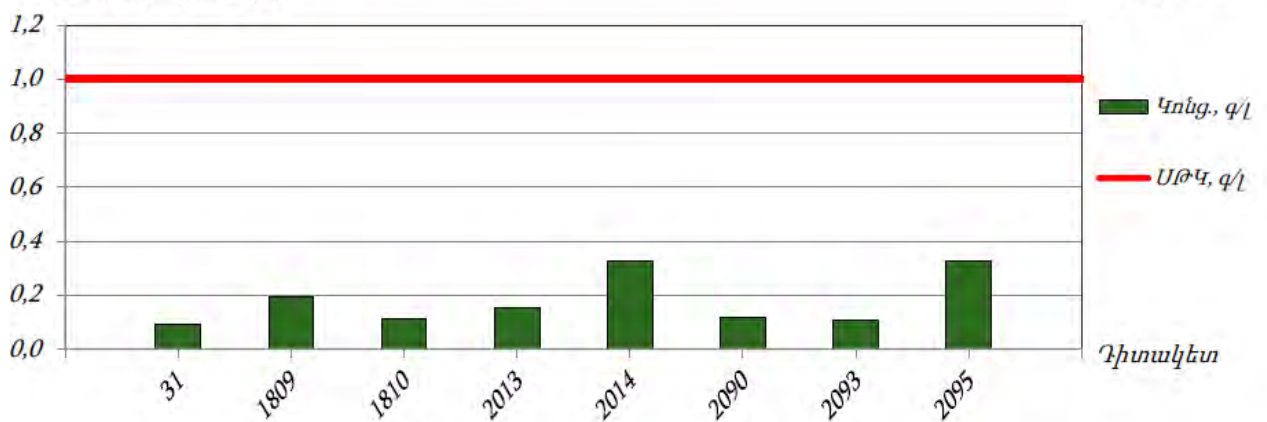
Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 67. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Հանքայնացում, գ/լ

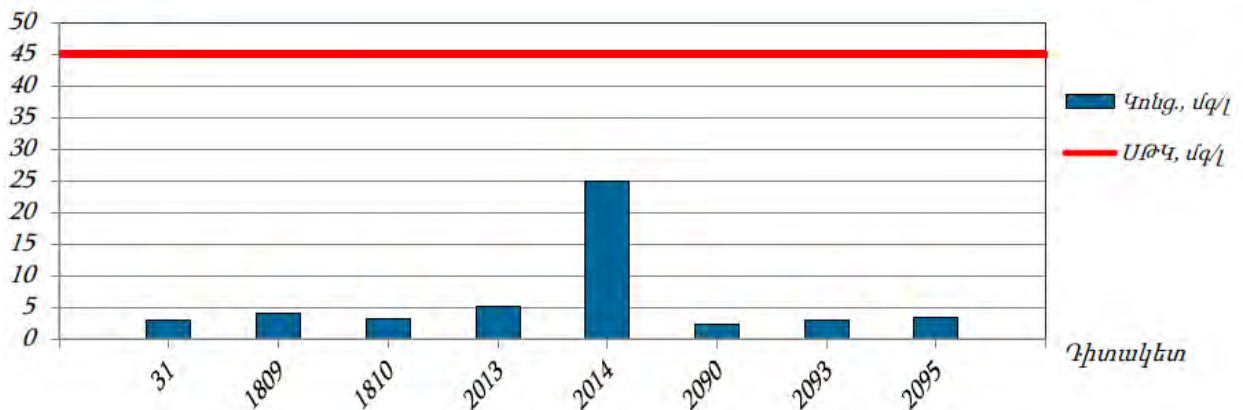
Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 68. Սևանի ՋԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի դիտակետերի հանքայնացումը

Նիտրատ իոն

Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 69. Սևանի ՋԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի դիտակետերում նիտրատ իոնի պարունակությունը

3.4.3 Սևանա լիճ

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հոկտեմբեր, նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում Հոկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշիռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	10.46	10.48	11.59	32.53	20.7	37.9	57.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.57	3.11	3.21	8.89	0.00	7.76	18.8
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	29.2	10.1	0.60	39.9	6.30	42.7	112.3
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.60	12.5
Ընդամենը	44.83	26.29	18.10	89.22	56.6	91.0	166.9
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	21.7	156.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	46.2	44.8	44.7	135.7	102.0	145.5	178.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	46.6	45.2	45.1	136.9	123.1	176.6	300.2
Կուտակում (նվազում)	-25.5	-25.4	-25.5	-76.4	-205.4	-92.2	2.60
Բացարձակ անկապք	23.73	6.49	-1.50	28.72		6.70	
Հարաբերական անկապք %	33.7	12.6	3.33	17.3	0.10	5.90	25.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ ²	Լճի ծավալը, կմ ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.30	1276.608	37.9219
Ամսվա վերջին օրը	1900.24	1276.038	37.8455
Միջին ամսական	1900.27	1276.323	37.8837

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.06 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.10.23 ընթացքում -0.04 (մ)
 31.10.23 և 31.10.22 մակարդակի տարբերությունը -0.14 (մ)

Նոյեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճր թափվող գետերով	13.36	13.17	14.49	41.02	24.9	38.3	54.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.57	2.60	2.58	7.75	0.00	8.16	22.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	0.40	9.80	6.60	16.8	0.00	31.1	79.5
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	4.10	6.10	9.90
Ընդամենը	18.93	28.17	26.27	73.37	46.4	82.7	141.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18.5	151.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	34.4	35.5	37.6	107.5	80.6	116.6	151.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	34.8	35.9	38.0	108.7	93.9	142.0	260.1
Կուտակում (նվազում)	-12.8	-12.7	-25.5	-51.0	-218.2	-66.4	8.80
Բացարձակ անկապք	-3.07	4.97	13.77	15.67		6.90	
Հարաբերական անկապք %	8.82	12.2	26.6	12.6	0.40	7.00	25.9

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ ²	Լճի ծավալը, կմ ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.24	1276.038	37.8455
Ամսվա վերջին օրը	1900.20	1275.657	37.7945
Միջին ամսական	1900.22	1275.847	37.8200

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.04 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 30.11.23 ընթացքում -0.08 (մ)

30.11.23 և 30.11.22 մակարդակի տարբերությունը -0.13 (մ)

Դեկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճր թափվող զետեղով	10.79	11.02	11.94	33.75	20.7	37.0	51.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.29	2.19	2.29	6.77	0.00	7.97	22.9
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	4.60	17.5	10.8	32.9	0.40	22.5	56.4
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.20	7.90
Ընդամենը	20.28	33.31	27.73	81.32	43.1	71.7	108.4
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	19.9	177.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	25.7	20.5	30.6	76.8	62.9	95.2	113.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	26.1	20.9	31.0	78.0	63.0	122.2	240.9
Կուտակում (նվազում)	-12.7	-12.8	-12.7	-38.2	-178.4	-57.3	24.9
Բացարձակ անկապք	6.88	25.21	9.43	41.52		8.50	
Հարաբերական անկապք %	20.9	54.7	23.3	34.7	0.40	7.70	46.2

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ ²	Լճի ծավալը, կմ ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.20	1275.657	37.7945
Ամսվա վերջին օրը	1900.17	1275.372	37.7563
Միջին ամսական	1900.18	1275.467	37.7690

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.03 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.12.23 ընթացքում -0.11 (մ)

31.12.23 և 31.12.22 մակարդակի տարբերությունը -0.11 (մ)

2023 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.30 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 13 սմ-ով: 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.17 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա

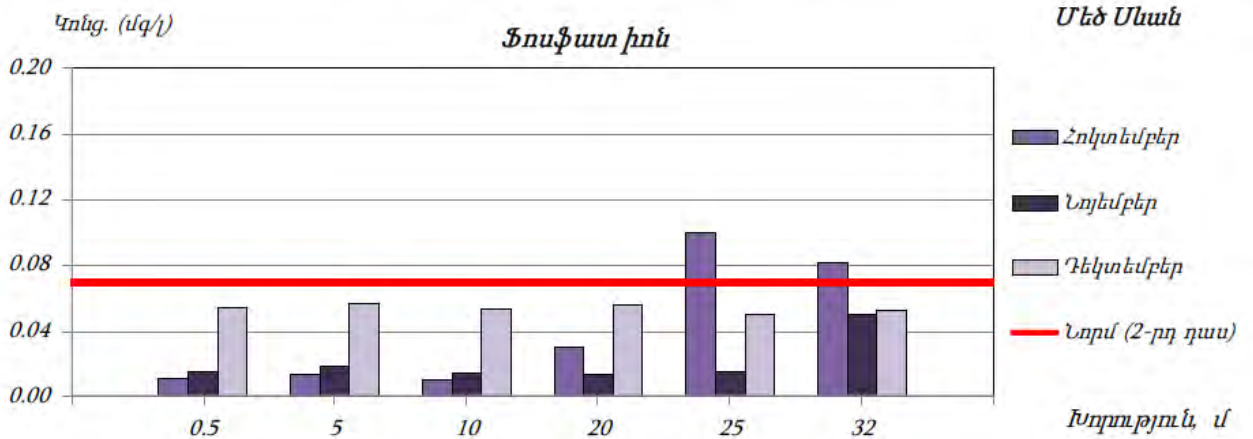
համեմատ ցածր է եղել 11 սմ-ով: 2023 թվականի հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը լճի մակարդակը իջել է 11 սմ-ով, իսկ հոկտեմբերի 1-ից դեկտեմբերի 31-ը՝ 13 սմ-ով: Սևանա լճի 2023 թվականի տարեկան առավելագույն մակարդակը դիտվել է հուլիսի 5-11-ը և կազմել 1900.56 մ:

Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ տեղափոխված ջրի ծավալը հոկտեմբեր ամսին կազմել է 8.889 մլն մ³, նոյեմբերին՝ 7.746 մլն մ³, դեկտեմբերին՝ 6.775 մլն մ³:

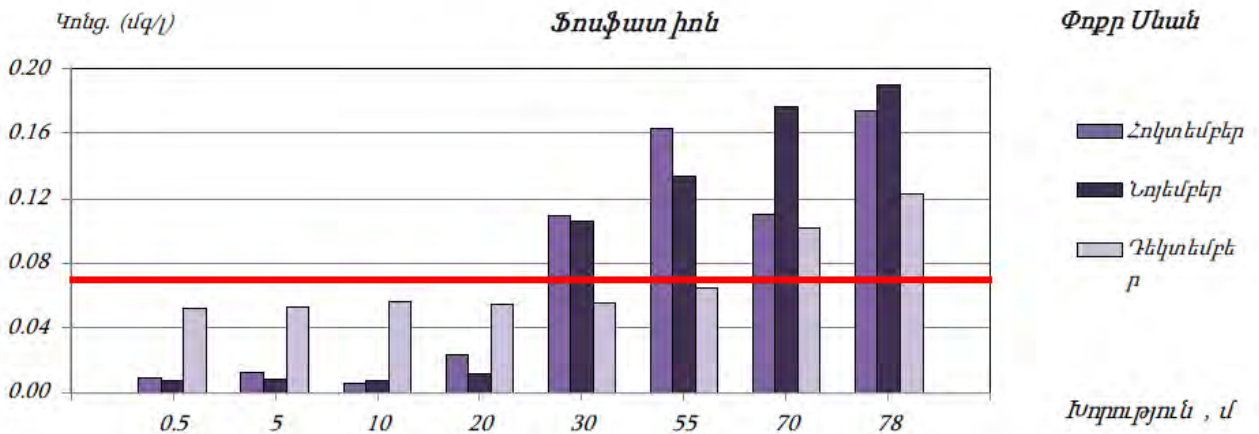
2023 թվականի մայիսի 14-ից Սևանա լճից սկսվել է իրականացվել ոռոգման նպատակով ջրառ և շարունակվել մինչև սեպտեմբերի 14-ը ներառյալ: Ըստ Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք-Գեղամավան դիտակետի 2023 թվականի ընդհանուր ջրառը լճից կազմել է 228.234 մլն մ³:

2023 թվականի հոկտեմբեր 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1276.608 կմ², ծավալը 37.9219 կմ³, իսկ դեկտեմբերի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1275.372 կմ² և 37.7563 կմ³:

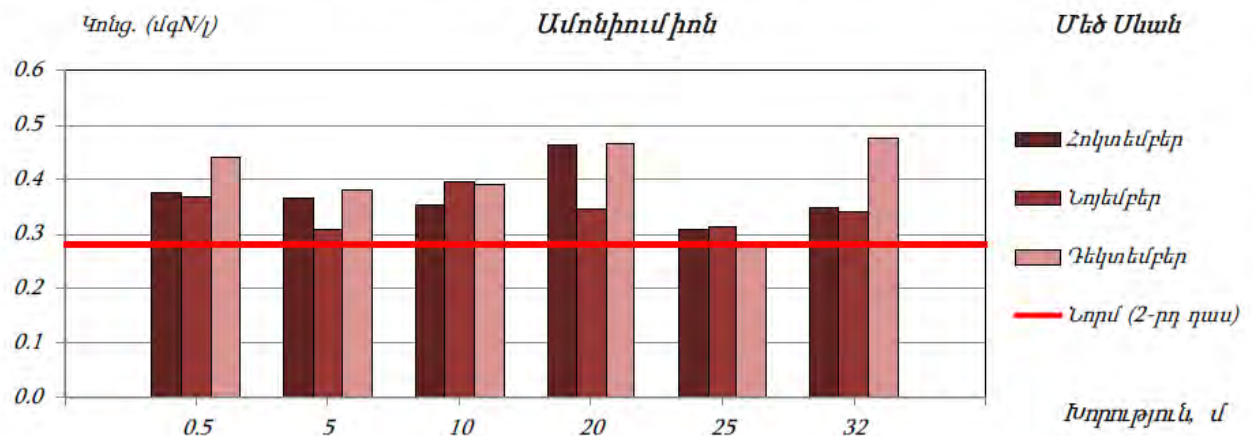
Մեծ Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

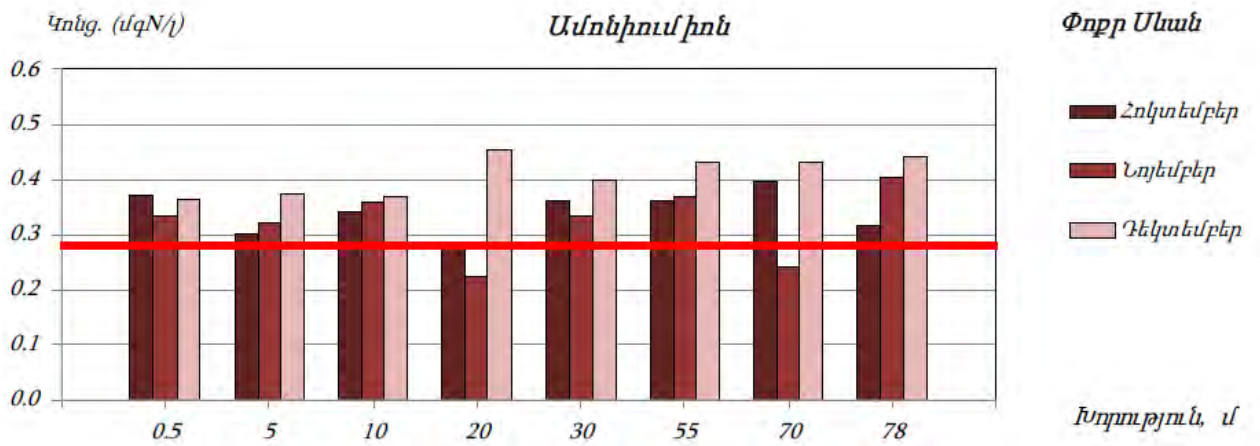
Գծապատկեր 70. Մեծ Սևանա լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 71. Փոքր Սևանա լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 72. Մեծ Սևանա լճում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 73. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում
Հոկտեմբեր

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	

Նոյնաբեր

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Ամոնիում իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լուծված թթվածին	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	Ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, , նիտրիտ իոն, երկաթ, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, մանգան	5-րդ	

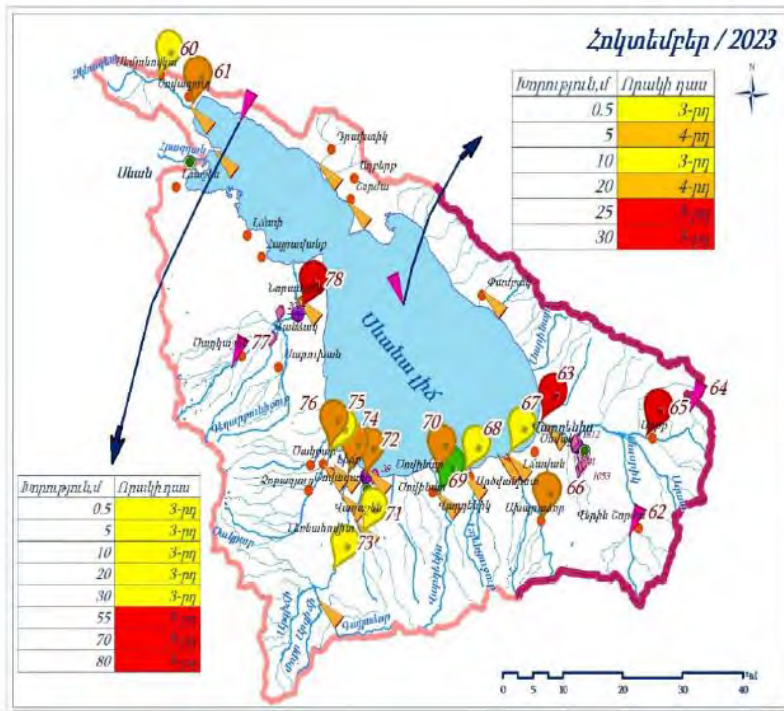
Դեկտեմբեր

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, մանգան, երկաթ, բոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Մանգան, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	

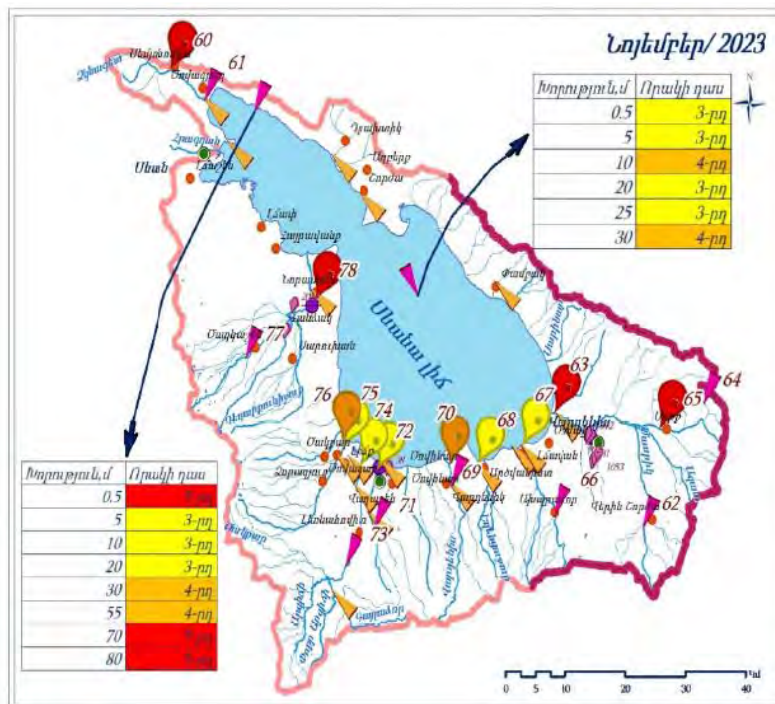
Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, մազան, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	

ՀՀ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- ▲ Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

3-րդ	«միջակ»	
4-րդ	«անբավարար»	
5-րդ	«վատ»	

3.5 Հողային ռեսուրսներ

"Սևան" ազգային պարկի տարածքի մեծ մասը կազմում են Սևանա լճից ազատված հողագրունները: Դրանք ավազային են, թեթև, հումուսի աննշան պարունակությամբ:

Հիմնականում ձևավորվել են հողագրունտի 3 խմբեր, որոնք ունեն հողագոյացման տարբեր ուղղություններ՝ խոնավ մարգագետնային ավազային, թերի զարգացած ավազակոպչային և սապրոբեիտային տափաստանացված: Զգալի տարածք են զբաղեցնում թերի զարգացածավազակոպչային հողագրունները: Գետերի հովիտներում և դրանց դարավանդներում ձևավորվել են գետահովտադարավանդային հողերը: "Սևան" ազգային պարկի Գիհի-կաղնուտային ռելիեֆային, Սևանա թերակղզու արևելյան և Արտանիշ թերակղզու կենտրոնական ու արևելյան բլրապատ և լեռնոտ հատվածներում հանդես են գալիս լեռնատափաստանային չոր, իսկ 2400 մ և ավելի բարձրություններում՝ լեռնամարգագետնային հողերի տիպերը:

3.6 Կլիման և օդերևութաբանական պայմանները

Տարածաշրջանի կլիման չորային է: Տարվա տաք կեսին դիտվում են նաև խորշակային եղանակներ՝ խոնավության նվազագույն արժեքներով: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, գերիշխում է թույլ սառնամանիքային անհողմ եղանակ: Ձմեռային եղանակային ռեժիմը ձևավորում է մթնոլորտի յուրովի թթվածնային ռեժիմ, դիտվում են թթվածնի կշիռային պարունակության մաքսիմում արժեքներ, որոնք աստիճանաբար նվազում են ըստ բարձրության: Ձմռան սեզոնում լիճը ծածկվում է սառույցով, և լճի ջրային ավազանի ազդեցությունը ավիամերձ ցամաքի թերմիկ ռեժիմի վրա զգալի նվազում է: Ամռանը գերակշռում է "արևոտ չափավոր խոնավ" եղանակային տիպը՝ նվազագույն տեղումների քանակով, որոնք ուղեկցվում են նաև ամպրոպային երևույթներով: Ամառը տաք է, չոր և անհողմ: Գարնանից ամառ անցումը տեղի է ունենում աստիճանաբար՝ շնորհիվ լճի ջրային ավազանի ազդեցության: Տարածաշրջանը լանդշաֆտային, եղանակա-կլիմայական, միկրոկլիմայական պայմաններով շահավետորեն տարբերվում է մյուսներից: Տարածքը բաց է և չի էկրանավորվում բարձր լեռնազանգվածներով: Տարվա ընթացքում տարածաշրջանում դիտվում է արևափայլի մեծ տևողություն (2747 ժամ), ինչպես նաև ուլտրամանուշակագույն ճառագայթների տարեկան դրական բալանս:

3.6.1 Ջերմաստիճանը

Թերմիկ ռեժիմը բավականին բարենպաստ է՝ տարեկան միջին ջերմաստիճանը 5.30C, ամենատաք ամսվանը 15.90C (օգոստոս), ամենասառը ամսվանը՝ -5.50C (հունվար): Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը կազմում է -330C, իսկ բացարձակ առավելագույնը՝ 330C:

Աղյուսակ 6. Օդի միջին ամսական և տարեկան ջերմաստիճանը, օC

Բնակավայրի օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Բարձրություն ծովի մակարդակից, մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, օC											Միջին տարեկան, օC	Բացարձակ նվազագույն, օC	Բացարձակ առավելագույն, օC	
		Յունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր				Դեկտեմբեր
Սևան լճային (լճ.)	1917	-5.5	-5.3	-1.9	3.5	8.4	12.4	15.7	15.9	12.8	8	2.5	-2.8	5.3	-33	33

3.6.2 Խոնավությունը

Տարածաշրջանում հարաբերական խոնավությունը առավելագույն ժամերին 62 % է, իսկ ցերեկը հասնում է 55%-ի: Միջին խոնավության ցուցանիշները տատանվում են 68-75% միջակայքում:

Տարեկան միջին արժեքը 72%: Ձմռանը քամիները հիմնականում ուղղված են դեպի լճի կենտրոնը, որի հետևանքով խոնավությունը հեռացվում է ավիամերձ գոտուց:

Աղյուսակ 7. Օդի հարաբերական խոնավության տվյալները

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %														
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին	
	Յունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		ամենացուրտ ամսվա, %	ամենաշոգ ամսվա, %
Սևան լճային (լճ.)	74	75	74	71	74	73	73	73	69	68	71	74	72	67	63

3.6.3 Մթնոլորտային տեղումները

Տարածաշրջանում տարվա տաք կեսին դիտվում են 349 մմ տեղումներ, որոնք ուղեկցվում են նաև անպրոպային երևույթներով: Տարվա տաք կեսին դիտվում են նաև խորշակային եղանակներ՝ խոնավության նվազագույն արժեքներով:

Մթնոլորտային տեղումների տարեկան քանակությունը կազմում է 484 մմ: Չյան ծածկույթը սկսում է ձևավորվել նոյեմբերի երրորդ տասնօրյակից, իսկ 2000 մ-ից բարձր Գեղամա լեռների հյուսիս-սային լանջերին՝ հոկտեմբերի երկրորդ կեսից: Հաստատուն և կայուն ձյան ծածկույթը ձևավորվում է դեկտեմբերին, որի միջին բարձրությունը հունվար-փետրվար ամիսներին հասնում է 25-35 սմ-ի, իսկ ավիամերձ գոտում 10-20 սմ-ի:

Աղյուսակ 8. Մթնոլորտային տեղումները, %

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Տեղումների քանակը												միջին ամսական օրական առավելագույն, մմ			Ձևածածկույթ		
	ըստ ամիսների												Տարեկան	Առավելագույն տասնօրյակային բարձրությունը, մմ	Ձյան մեջ ընկած ձևածածկույթի օրերի քանակը	Ձյան մեջ ընկած առավելագույն քանակը, մմ		
	Յունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր						
Սևան լճային (լճ.)	14	19	28	53	87	76	49	37	33	43	29	16	484	71	121	-		
	13	24	33	29	38	51	56	55	35	55	31	16	56					

3.6.4 Քամի

Աղյուսակ 8

1	2	3	Կրկնելիությունը, %								12	13	14	15	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում		
			Միջին արագությունը, ըստ ուղղությունների, մ/վ												20	50	100
			4	5	6	7	8	9	10	11							
Սևան ք.	805,5	հունվար	3	2	2	2	1	7	58	25	13	4,2	3,3	25	24	26	28
		ապրիլ	4,1	4,0	3,3	2,7	2,9	5,3	5,4	3,7							
		հուլիս	5	9	23	8	4	16	28	7	17	3,1					
		հոկտեմբեր	3,9	3,7	3,2	2,5	3,8	6,3	5,5	3,4			33	2,7			
			18	35	31	6	3	2	3	2							
			4,7	4,1	3,2	2,7	2,1	2,5	3,1	2,8							
			7	5	7	3	4	15	45	14							
			4,0	3,8	2,7	2,2	2,3	5,3	4,3	2,7							

3.6.5 Արեգակնային ճառագայթումը

Աղյուսակ 9

1	Գումարային (ուղիղ և ցրված) ճառագայթումը հորիզոնական մակերևույթին անամպ երկնքի դեպքում, ՄՋ/մ ²												
	ըստ ամիսների												Տարեկան գումարային
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Սևան	356	453	700	818	987	978	995	917	695	547	375	311	8133

3.6.6 Արևափայլի տևողությունը

Աղյուսակ 10

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Տևողությունը ըստ ամիսների, ժամ												Տարեկան գումարային
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Սևանա լճ.	148	148	178	185	245	294	324	311	267	229	161	139	2629

3.6.7 Անարև օրերի քանակը

Աղյուսակ 11

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	ըստ ամիսների												Տարեկան
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Սևանա լճ.	3	2	2	2	0,4	0,1	0,1	0,1	0,5	1	2	3	16

3.6.8 Արեգակի բարձրությունը հորիզոնի նկատմամբ

Աղյուսակ 12

Աշխարհագրական լայնություն, աստ. հս. լ.	Բարձրությունը ըստ ամիսների. աստիճան												
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
38	30,8	39,2	49,8	61,7	70,8	75,3	73,6	66,2	55,1	43,6	33,6	28,7	
40	28,8	37,2	47,8	59,7	68,8	73,3	71,6	64,2	53,1	41,6	31,6	26,7	
42	26,8	35,2	45,8	57,7	66,8	71,3	69,6	62,2	51,1	39,6	29,6	24,7	

3.7 Կենսաբազմազանություն

3.7.1 Բուսական աշխարհ

Սևանի ավազանի բնական ցամաքային էկոհամակարգերն են՝ մարգագետինները, տափաստանները, անտառային և նոսրանտառային համակեցությունները, ինչպես նաև ժայռա-քարացրոնային և լճի ջրերից ազատված համալիրները: Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանը հիմնականում տափաստանային է, տափաստաններին բնորոշ բուսականություն հատիկաբուսականության գերակշռությամբ, բլրի արանքներում և քարակույտերի մոտ թփերի և առանձին ծառերի առկայությամբ:

Նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է "Սևան" ազգային պարկի տարածքում:

Ազգային պարկում և դրա պահպանական գոտում հայտնի են շուրջ 60 բուսատեսակներ, որոնք օգտագործվում են կամ կարող են օգտագործվել որպես դեղաբույսեր: Շուրջ 100 բուսատեսակներ համարվում են ուտելի: Պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքից հայտնի են նաև 267 տեսակի, ենթատեսակի և ձևերի մակրոմիցետներ (պարկի տարածքում՝ 121 տեսակ, պահպանական գոտում՝ 228 տեսակ): Նշված մակրոսկոպիկ սնկերից շուրջ 100 տեսակը ուտելի են, որոնցից առավելապես տարածված են հետևյալները՝ ականջասունկ սովորական կամ կախասունկ (*Pleurotus ostreatus*), յուղասունկ հատիկավոր (*Suillus granulatus*), շեկիկ (*Lactarius deliciosus*), աղվեսասունկ (*Cantharellus cibarius*), կոճղասունկ մարգագետնային (*Marasmius oreades*), շամպինյոն սովորական (*Agaricus campestris*), շամպինյոն դաշտային (*Agaricus arvensis*), գոմաղբասունկ սպիտակ, փրչոտ (*Coprinus comatus*), շարքասնկերից (*Tricholomataceae*)՝ կոճղասունկ աշնանային (*Armillaria mellea*), լեպիստա մանուշակագույն ոտիկով (*Lepista personata*), շարքասունկ հողամոխրագույն (*Tricholoma terreum*): Բացի այդ, հանդիպում են նաև 58 տեսակի մակրոսկոպիկ սնկեր, որոնք ունեն բուժիչ հատկություններ: 24 տեսակի սնկեր թունավոր են: Դրանցից են՝ խոզուկասունկ (*Paxillus involutus*), կեղծ կոճղասունկ (*Hypholoma fasciculare*), ճանճասպան հովազային (*Amanita pantherina*), շամպինյոն 1411 դեղնամաշկ (*Agaricus xanthodermus*), գոմաղբասունկ թեփուկավոր (*Coprinus picaceus*), սարդոստայնասնկեր (*Cortinarius*), թելիկասնկեր (*Inocybe*), շարքասնկեր (*Tricholoma*) ցեղերի որոշ տեսակներ և այլն:

Ռելիեֆային առանձնահատկությունների շնորհիվ Սևանի ավազանի բուսականությունն ունի վառ արտահայտված մոզաիկ բնույթ: Ցածրադիր վայրերում աչքի են ընկնում անապատները ու կիսաանապատները, որոնք առաջացել են լճից ազատված ավազուտների վրա և ունեն երկրորդային ծագում: Այդ տեսակներից որպես ռելիկտային համակեցություններ պահպանվել են՝ տորֆային ճահճուտները, քարացրոնային և ժայռային բուսական խմբավորումները, փոփոկ թփուտները՝ ցածրաճ գիհուտներ (*Juniperus depressa*) և այլն: Տարածաշրջանում հանդիպող բուսատեսակները ներկայացված են ստորև Աղյուսակ 9 - ում: Աղյուսակում ընդգրկված բույսերի որոշ տեսակները ներկայացված են Նկար 8 - ում:

Աղյուսակ 9. Տարածաշրջանում հանդիպող բուսատեսակները

№	Բույսի հայերեն անվանումը	Բույսի լատիներեն անվանումը
1	Ազնվամորի	Rubus idaeus
2	Աղվեսագի եղեգանման	Alopecurus arundinaceus
3	Անթառամ ոսկեգույն	Helichrysum callichrysum
4	Ասպիրակ աղեղնեզր	Spiraea crenata
5	Արոսեկի սովորական	Sorbus aucuparia
6	Գառան դմակ մեծ	Sedum telephium
7	Գերիմաստի	Viburnum lantana
8	Դաշտավլուկ սոխուկակիր	Poa bulbosa
9	Դժնիկ լուծողական	Rhamnus cathartica
10	Եղինջ երկտուն	Urtica dioica
11	Թրաշուշան կովկասյան	Gladiolus caucasicus
12	Լավատեր թուրինգիական	Lavathera turingiaca
13	Լոշտակ սպիտակ	Bryonia alba
14	Խատուտիկ Ստեվենի	Taraxacum stevenii
15	Ծորենի սովորական	Berberis vulgaris
16	Կակաչ արևելյան	Papaver orientale
17	Կակաչ հայկական	Papaver armeniacum
18	Կակաչ սակավատերև	Papaver paucifoliatum
19	Կատվադաղձ մերկ	Nepeta nuda
20	Կատվադաղձ Մուսիկի	Nepeta mussini
21	Կատվախոտ դեղատու	Valeriana officinalis
22	Հազարատերևուկ սովորական	Achillea millefolium
23	Հիրիկ փոքր	Iris pumila
24	Մատիտեղ ճնճղուկի	Polygonum aviculara
25	Մատուռի ուղիղ	Potentilla recta
26	Նեղտերևի	Chamaenerium angustifolium
27	Շուշանաբանջար սոխուկավոր	Chaerophyllum bulbosum
28	Շուշանաբանջար ոսկեզոծ	Chaerophyllum aureum
29	Պտեր արական	Dryopteris filix mas
30	Սեզ սպիտակ	Agrostis alba
31	Սիզախոտ մարգագետնային	Phleum pratense
32	Սրոհունդ ալպիական	Hypericum alpestre

№	Բույսի հայերեն անվանումը	Բույսի լատիներեն անվանումը
33	Սրոհունդ խոցված	Hypericum perforatum
34	Սրոհունդ մշտիկատերևանման	Hypericum hyssopifolium
35	Մասրենի Հրաչի	Rosa hrachiana
36	Մասրենի առատափուշ	Rosa spinosissima
37	Վիկ մկան	Vicia cracca
38	Տանձենի կովկասյան	Pyrus caucasica
39	Տուղտավարդ թավրիզյան	Alcea tabrisiana
40	Փրփրուկ վեցաթերթ	Filipendula hexapetala
41	Օշինդր արևելյան	Artemisia orientalis
42	Օշինդր դառը	Artemisia absinthium

Նկար 8. Տարածաշրջանում հանդիպող բուսատեսակները

Տուղտավարդ թավրիզյան - *Alcea tabrisiana*

Սրտուկ մշտիկատերևանման - *Hypericum hyssopifolium*

Վիկ մկան - *Vicia cracca*

Լավատեր թուրինգիական - *Lavatera turingiaca*

Միզախոտ մարգագետնային - *Phleum pratense*

Փրփրուկ վեցաթերթ - *Filipendula hexapetala*

Մատիտեր ճնճուկի - *Polygonum aviculare*

Ասպիրակ աղեղնեզր - *Spiraea crenata*

Կակաչ արևելյան - *Papaver orientale*

Կատվադաղձ Մուսիկի - *Nepeta mussini*

Տարածաշրջանում լայն տարածում ունեն Ազնվամորու (*Rubus idaeus*), Վարդ առատափուշի (*Rosa spinosissima*), Մասրենի Հրաչի (*Rosa hrachiana*) և Ասպիրակ աղեղնեզրի (*Spiraea crenata*) մացառուտները, որոնց արանքներում հանդիպում են Ծորենի սովորականը (*Berberis vulgaris*) և Լոշտակ սպիտակը (*Bryonia alba*): Տարածաշրջանում հանդիպում են նաև՝ Տանձենի կովկասյան (*Pyrus caucasica*), Արոսենի սովորական (*Sorbus aucuparia*) և Դժնիկ լուծողական (*Rhamnus cathartica*) ծառեր: Ավելի հարավ ընկած տարածություններում տարածված են գիհու և կաղնու անտառների հիմնական խմբավորումները: Տարածաշրջանում հանդիպող ՀՀ կարմիր գրքում և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում գրանցված բուսատեսակների ցուցակը բերված է ստորև Աղյուսակ 10- ում:

Աղյուսակ 10. Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանում հանդիպող՝ ՀՀ Կարմիր գրքում ընդգրկված հազվագյուտ, անհետացող բուսատեսակները

№	Բուսատեսակ		ԲՊՄՄ-ի Կարմիր ցուցակում ունեցած կատեգորիան ⁴
	Հայերեն	Լատիներեն	
1	Անողնուցուկ Գրոսիեյմի	<i>Puccinellia grossheimiana</i> V.I.Krecz.	EN
2	Արոսենի հայաստանյան	<i>Sorbus hajastana</i> Gabr.	VU

Ինչպես արդեն նշվել է, նախատեսվող գործունեության վայրը գտնվում է "Սևան" ազգային պարկի տարածքում Դրախտիկ գյուղի ավազներձ հատվածում : Թերակղզու այս հատվածը գտնվում է մարդածին ազդեցության ներքո և կիրառվում է որպես հանգստյան գոտի: Նախատեսվող գործունեության տարածք կարճաժամկետ այցելության և ուսումնասիրության ընթացքում հազվագյուտ, Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակներ չեն հանդիպել:

3.7.2 Կենդանական աշխարհ

Տարածաշրջանի այս հատվածը ներկայացված է բավականի լայն տարածված հարուստ կենսաբազմազանությամբ, ինչպես նաև մի քանի կարմիրգրքային տեսակներով: Կենդանիների կարմիրգրքային տեսակները տարածված են հիմնականում պահպանված չխախտված բնական տարածքներում և չինգիլների մոտ: Տարածաշրջանում ամենատարածված և բազմաքանակ կենդանիներն են մկնանման կրծողները և մանր թռչնատեսակներ, որոնք հանդիսանում են գիշատիչ թռչունների և կենդանիների, այդ թվում կարմիրգրքային կենդանատեսակներից որոշների համար որպես կերային օբյեկտներ: Տարածաշրջանում հանդիպող կենդանատեսակները ներկայացված են ստորև Աղյուսակ 11- ում: Աղյուսակում ընդգրկված կենդանիների որոշ տեսակները ներկայացված են Նկար 10- ում:

Աղյուսակ 11. Տարածաշրջանում հանդիպող կենդանատեսակները

№	Կենդանու հայերեն անվանումը	Կենդանու լատիներեն անվանումը
1	Թխակապույտ աղավնի	<i>Columba livia</i>
2	Ժուլան	<i>Lanius collurio</i>
3	Լոր	<i>Coturnix coturnix</i>
4	Խայտաբղետ քարակեռնեխ	<i>Monticola saxatilis</i>
5	Յոպոպ	<i>Upupa epops</i>
6	Մեծ ճուռակ	<i>Buteo buteo</i>
7	Մոխրագույն ագամվ	<i>Corvus corone</i>
8	Մոխրագույն արտույտ	<i>Calandrella rufescens</i>
9	Մոխրագույն կաքավ	<i>Perdix perdix</i>
10	Ոսկեգույն մեղվակեր	<i>Merops apiaster</i>
11	Պարող քարաթռչնակ	<i>Oenanthe isabellina</i>
12	Ջրածիճանների տեսակներ	<i>Chlidonias</i>
13	Սև կեռնեխ	<i>Turdus merula</i>
14	Սևաճակատ շամփրուկ	<i>Lanius minor</i>
15	Սևավիզ քարաթռչնակ	<i>Oenanthe finschii</i>
16	Սովորական կաչաղակ	<i>Pica pica</i>
17	Սովորական հողմավար բազե	<i>Falco tinnunculus</i>
18	Սովորական ճայ	<i>Corvus monedula</i>
19	Սովորական որոր	<i>Larus ridibundus</i>
20	Սովորական սարյակ	<i>Sturnus vulgaris</i>
21	Սովորական սիտեղ	<i>Sitta europaea</i>
22	Սովորական քարաթռչնակ	<i>Oenanthe oenanthe</i>
23	Տափաստանային արտույտ	<i>Melanocorypha calandra</i>
24	Փոփոկավոր արտույտ	<i>Galerida cristata</i>
25	Աղվես	<i>Vulpes vulpes</i>
26	Աքիս	<i>Mustela nivalis</i>
27	Գորշուկ/ Փորսուղ	<i>Meles meles</i>
28	Դաշտամկներ	<i>Microtinae</i>
29	Չամստեր	<i>Cricetus cricetus</i>
30	Ձյան դաշտամուկ	<i>Chionomys nivalis</i>
31	Նապաստակ	<i>Lepus europaeus</i>
32	Գայլ	<i>Canis lupus</i>
33	Շնագայլ	<i>Canis aureus</i>
34	Քարակզաքիս	<i>Martes foina</i>

Նկար 10. Տարածաշրջանում հանդիպող կենդանատեսակները

Լոր - *Coturnix coturnix*

Միսրազույն ագռավ - *Corvus corone*

Թխակապույտ աղավախ - *Columba livia*

Սովորական հողմավար բազե - *Falco tinnunculus*

Յուզուկ - *Urpia eops*

Սովորական սիտեղ - *Sitta europaea*

Աքիս - *Mustela nivalis*

Դաշտամկներ - *Microtinae*

Լապաստակ - *Lepus europaeus*

Դանստեր - *Cricetus cricetus*

Տարածաշրջանում հանդիպող՝ ՀՀ կարմիր գրքում և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում գրանցված 5 կենդանատեսակների ցուցակը բերված է ստորև Աղյուսակ 12-ում, իսկ դրանցից որոշների լուսանկարները՝ Նկար 11-ում:

Աղյուսակ 12. Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանում հանդիպող՝ ՀՀ Կարմիր գրքում ընդգրկված կենդանատեսակները

№	Կենդանատեսակ		ԲՊՄՄ-ի Կարմիր ցուցակում ունեցած կատեգորիան ⁶
	Հայերեն	Լատիներեն	
1	Հարթ խխունջ	<i>Gyraulus laevis</i>	EN
2	Մոխրաայտ սուզակ	<i>Podiceps grisegena</i> Boddaert	VU
3	Թշշան կարապ	<i>Cygnus olo</i>	VU
4	Մոխրագույն սագ	<i>Anser anser</i>	VU
5	Խայտաբաղ	<i>Tadorna tadorna</i>	VU
6	Լայնակտուց բաղ	<i>Anas clypeata</i> Linnaeus	VU
7	Սպիտակաճակատ սագ	<i>Anser albifrons</i>	VU

№	Կենդանատեսակ		ԲՊՄՄ-ի Կարմիր ցուցակում ունեցած կատեգորիան ⁶
	Հայերեն	Լատիներեն	
8	Կարմիր ցին	<i>Milvus milvus</i>	EN
9	Սպիտակապոչ արծիվ	<i>Haliaeetus albicilla</i> Linnaeus	EN
10	Գիշանգը	<i>Neophron percnopterus</i> Linnaeus	EN
11	Տափաստանային արծիվ	<i>Aquila nipalensis orientalis</i> Hodgson	VU
12	Աղավնաբազե	<i>Falco columbarius</i> Linnaeus	DD
13	Սապան	<i>Falco peregrinus</i> Tunstall	VU
14	Հայկական որոր	<i>Larus armenicus</i> Buturlin	VU
15	Ներկարար	<i>Coracias garrulus</i>	VU

EN (Endangered) - վտանգված տեսակ

VU (Vulnerable) - խոցելի տեսակ

Ինչպես արդեն նշվել է, նախատեսվող գործունեության վայրը գտնվում է "Սևան" ազգային պարկի տարածքում՝ ափամերձ հատվածում: Այս հատվածը գտնվում է մարդածին ազդեցության ներքո և կիրառվում է որպես հանգստյան գոտի: Նախատեսվող գործունեության տարածք կարճաժամկետ այցելության և ուսումնասիրության ընթացքում Կարմիր գրքում գրանցված կենդանատեսակներ չեն հանդիպել:

3.8 Պատմամշակութային և բնության հուշարձանները

Գեղարքունիքի մարզի բնակավայրերը հարուստ են պատմամշակութային ժառանգությամբ, որը խթան է հանդիսանում այդ մարզում զբոսաշրջության և ռեկրեացիոն գործառույթներն առավել զարգացնելու համար: Հանրապետության տարածքում գտնվող հուշարձաններն ըստ արժեքավորման չափանիշների դասակարգվում են հանրապետական և տեղական նշանակության:

ՀՀ Կառավարության 2003թ. հունվարի 9-ին թիվ 80-Ն որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի համաձայն :

Թվարկված պատմամշակութային հուշարձաններից ոչ մեկը չի գտնվող նախատեսվող գործունեության տարածքում:

Աղյուսակ 13. համայնքի պատմամշակութային հուշարձանները

հուշարձան	կառուցված	հավելյալ նշումներ
Գլխատուն	19 դ.	կառուցել է Սարգիս Մանուկյանը
Գլխատուն	19 դ.	Վարազդատ Պողոսյանի տան մոտ
Գլխատուն	19 դ.	Անդրանիկ Մելիքյանի տան մոտ
Գյուղատեղի Գանձավանք Լ, Անգիր վանք	9-17 դդ.	Սևան-Գավառ ճանապարհի ձախ կողմում
Եկեղեցի Գանձավանք Լ, Անգիր վանք	9-10 դդ.	գյուղատեղիի աե կողմում, կիսավեր
Դամբարանադաշտ , Գեղունի ե	մ.թ.ա. 3-2 հզ	Սևանա լճի հս-ամ ափին
Դամբարանադաշտ Լճաշենի	մ.թ.ա. 2-1 հզ	Սևան-Գավառ հին ճանապարհի ձախ կողմում
Եկեղեցի Սբ. Հռիփսիմե	7 դ.	
Խաչքար	10-11 դդ.	ագուցված հվ պատին, արտաքուստ
Խաչքար	11-12 դդ.	ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու ներսում
Խաչքար	14-15 դդ.	բեմի ճակատին, ձախից 1-ինը
Խաչքար	15 դ.	բեմի ճակատին, աջից 3-րդը
Խաչքար	15 դ.	ագուցված հվ պատին, մուտքից ձախ, արտաքուստ, արձանագիր
Խաչքար	15-16 դդ.	ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, արձանագիր
Խաչքար Քիրմանի	15-16 դդ.	հվ ավանդատանը
Խաչքար	1557 թ.	բեմի ճակատին, աջից 5-րդը, թվակիր
Խաչքար Քիրմանի	1561 թ.	բեմի ճակատին, աջից 4-րդը
Խաչքար	16 դ.	ագուցված մուտքից ձախ, բեկոր, արձանագիր
Տապանաքար	17-18 դդ.	հենած բեմի ճակատին
Տապանաքար Սահակի	1707 թ.	ավանդատանը, պահպանվել է 2 բեկորով
Գերեզմանոց	10-20 դդ.	եկեղեցու շուրջը
Խաչքար	10 դ.	եկեղեցուց հս, հենած տապանաքարին
Խաչքար	13-14 դդ.	եկեղեցուց հս-աե, դրված հորիզոնական դիրքով որպես տապանաքար
Խաչքար Վարդանի	15 դ.	ընկած գետնին
Խաչքար	16 դ.	ընկած գետնին, արձանագիր
Տապանաքար	15-16 դդ.	եկեղեցուց 2 մ հս

հուշարձան	կառուցված	հավելյալ նշումներ
Տապանաքար Նուրբեկի	1594 թ.	
Տապանաքար	16 դ.	եկեղեցու հվ պատի մոտ, արձանագիր, կոտրված
Տապանաքար	16-17 դդ.	եկեղեցուց 1 մ հս
Տապանաքար	16-17 դդ.	եկեղեցուց ամ
Տապանաքար	16-17 դդ.	
Տապանաքար Հովսեփի	16-17 դդ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար Սարգսի	1668 թ.	եկեղեցուց հս
Տապանաքար Թուխձամի	1686 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար պարոն Գրիգորի	1696 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար Փարու	17 դ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար	17 դ.	եկեղեցուց հս-աե, արձանագիր
Տապանաքար Մելքումի	1701 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար Բեկիջանի	1702 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար պարոն Գասպարի	1703 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Տապանաքար Ղազարի	1705 թ.	
Տապանաքար Ղազարի	1707 թ.	եկեղեցուց հս-ամ
Տապանաքար	1737 թ.	եկեղեցուց ամ, արձանագիր
Տապանաքար Ամիրի	1746 թ.	եկեղեցուց հս-աե
Խաչքար	9-10 դդ.	Վաղո Մանուկյանի տան մոտ գտնվող նորաշեն սրբատեղիում, բեմին
Խաչքար	10 դ.	բարձունքի վրա, հենած ժայռաբեկորի
Խաչքար	16 դ.	կանգնեցված գետնին, Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված մարտիկների հուշարձանի մոտ
Խաչքար	16-17 դդ.	Մուրադ Կարապետյանի տան մոտ գտնվող նորաշեն սրբատեղիում
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին		
Մատուռ Սբ. Գևորգ	վրկնգ` 1911 թ.	
Խաչքար	9-10 դդ.	ազուցված հվ պատին, ներքուստ, ստորին մասը չի պահպանվել
Խաչքար	9-10 դդ.	բեմին, 6 խաչքարերից ձախից 1 -ինը, վերնամասը` չի պահպանվել
Խաչքար	998 թ.	բեմին, 6 խաչքարերից ձախից 2 -րդը պատվիրատու` Գրիգոր

հուշարձան	կառուցված	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	10 դ.	գլխիվայր ագուցված հվ պատին, ներքուստ, ջարդոտված
Խաչքար	10-11 դդ.	հենած հս պատին, ստորին ձախ անկյունը՝ կոտրված
Խաչքար	10-11 դդ.	բեմին, 6 խաչքարերից աջից 1-ինը
Խաչքար	11 դ.	բեմին, 6 խաչքարերից աջից 3-րդը
Խաչքար	12-13 դդ.	ագուցված հվ պատին, ներքուստ
Խաչքար	12-13 դդ.	բեմին, 6 խաչքարերից աջից 2-րդը
Խաչքար	12-13 դդ.	բեմին, 6 խաչքարերից ձախից 3-րդը
Խաչքար	14-15 դդ.	հենած հս պատին, մուտքի մոտ
Գերեզմանոց	9-15 դդ.	մատուռի շուրջը, նեղ ճանապարհով բաժանվում է 2 հատվածների
Խաչքար	12 դ.	պատվանդանին
Խաչքար	12-13 դդ.	մատուռի աե պատի մոտ, կանգնեցված գետնին
Խաչքար	13-14 դդ.	եզրերը՝ վնասված
Խաչքար	14-15 դդ.	կերտված ժայռաբեկորին
Մատուռ Թուխ Մանուկ	19-20 դդ.	գործող գերեզմանոցի տարածքում
Խաչքար		մատուռի ներսում, եռատված
Վանական համալիր , Կարմիր վանք	9-20 դդ.	ցյուղի եզրին, գերեզմանոցի հին թաղումների տարածքում
Եկեղեցի	9-10 դդ.	1-ին եկեղեցի, ավերված
Գավիթ	10-12 դդ.	ավերված
Եկեղեցի	մջնդ	2-րդ եկեղեցի, ավերված
Խաչքար	11-12 դդ.	տեղահանված
Մատուռ	19 դ.	
Խաչքար	9-10 դդ.	մատուռի բեմին
Խաչքար	13 դ.	մատուռի բեմին
Գերեզմանոց	9-20 դդ.	մատուռի շուրջը
Խաչքար	9-10 դդ.	հենած քարաբեկորին
Խաչքար	964 թ.	պատվանդանին պատվիրատու՝ Գրիգոր Բարակավիզ
Վիմագրություն. Արգիշտի Ա-ի արձանագրությունը	մ.թ.ա. 776 թ.	պահպանվում է ուղղանկյուն կառույցի ներսում, փոստի շենքի մոտ

Թվարկված պատմամշակութային հուշարձաններից ոչ մեկը չի գտնվում նախատեսվող գործունեության տարածքում:

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի թիվ 967-Ն որոշմամբ հաստատված՝ ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկի համաձայն:

Աղյուսակ Գեղարքունիքի մարզի բնության հուշարձանները

1.	«Սևկատար» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ
2	«Աժդահակ» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ
3	«Անանուն» ծալքավորում	Գեղարքունիքի մարզ, Սևանա լճի հս-արլ ափին, երկաթուղու պաստառի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա
4	«Քարե ծով» քարացրոններ (չինգիլներ)	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք
5.	«Անանուն» հրաբխային արտահայտված շերտավորություն	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրաբխային խարամների գործող քարհանքի մոտ
6	«Արմաղան» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Մադինա գյուղից 3.5 կմ արմ
7	«Հայրավանք» բրածո ֆաունա	Գեղարքունիքի մարզ, Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-արլ
8	«Թառ» (Կարմիր Կատար) հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գեղամա լեռնաշղթա

Երկրաբանական հուշարձաններ

21.	, Սևկատար ի հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ
22.	, Աժդահակ ի հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ
23.	, Անանուն ի ծալքավորում	Գեղարքունիքի մարզ, Սևանա լճի հս-արլ ափին, երկաթուղու պաստառի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա
24.	, Քարե ծով ի քարացրոններ (չինգիլներ)	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք
25.	, Անանուն ի հրաբխային արտահայտված շերտավորություն	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրաբխային խարամների գործող քարհանքի մոտ
26.	, Արմաղան ի հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Մադինա գյուղից 3.5 կմ արմ
27.	, Հայրավանք ի բրածո ֆաունա	Գեղարքունիքի մարզ, Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-արլ

Ջրաերկրաբանական հուշարձաններ

5.	, Սարանցի աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքի Հացառատ թաղամասում, ծ.մ-ից 1937 մ բարձրության վրա
6.	, Խաչերիկ աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքի արմ ծայրամասում
7.	, Արցունք քար աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Ակունք գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 1980 մ բարձրության վրա
8.	, Անանուն աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Լճավան գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 2045 մ բարձրության վրա
9.	, Անանուն աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Կարճաղբյուր գյուղի հվ-արլ եզրին, ծ.մ-ից 1930 մ բարձրության վրա
10.	, Վանքի աղբյուրների խումբ	Գեղարքունիքի մարզ, Սարուխան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1977 մ բարձրության վրա

Ջրագրական հուշարձաններ

13.	, Ակնա լիճ	Գեղարքունիքի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից 10 կմ արմ, Ակնասար լեռան լանջին
------------	------------	--

Կենսաբանական հուշարձաններ

4.	, Ենթալպյան մարգագետին	Գեղարքունիքի մարզ, Դրախտիկ գյուղի մոտ
-----------	------------------------	---------------------------------------

4 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետ. նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները: Բոլոր տիպի թաքնված աշխատանքների համար պետք է կազմել թաքնված ախտաանքների ակտ տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից հաստատված:

Շին. հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շին. հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

Շինարարական աշխատանքները իրականացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի պահանջները:

4.1 Ռիսկերի գնահատում

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- փորման բեռնման աշխատանքների,
- հողային զանգվածների տեղափոխման,
- շինարարական տեխնիկայի շահագործման,
- ջրամեկուսացման համար օգտագործվող նյութերի օգտագործման,
- բետոնային աշխատանքների հետ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

4.2 Արտանետումների աղբյուրները

Ներկայացվող աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնական ռիսկերը կապված են արտանետումների հետ, որոնց ցանկը բերված է ստորև՝

- փոշու արտանետումներ հիմքերի փորման ընթացքում
- դիզելային վառելիքի արտանետումներ շինարարական տեխնիկայի շահագործման ժամանակ:

4.3 Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն

4.3.1 *Մթնոլորտային օդ*

Օդային ավազանը ադոտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքը ցանկապատել
- շինությունների ծածկում անթափանց թաղանթով, համապատասխան բարձրության
- շինարարական աշխատանքների /փոշի առաջացման աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան,
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգադրում:
- շինարարական տեխնիկայի հնարավոր տեղափոխման ժամանակ օգտվել միայն գոյություն ունեցող ճանապարհներով:
- շինարարական նյութերի (հատկապես սորուն շինարարական նյութերի դեպքում, ինչպիսիք են ավազը, խիճը, հողը և այլն) տեղափոխումը պետք է իրականացվի փակ ծածկով մեքենաներով.
- իրականացնել շինտեխնիկայի անվադողերի լվացում շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ
- սորուն նյութերի պահեստները ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով, ինչը կանխարգելում է փոշու տարածումը:

4.3.2 *Ջրային ռեսուրսներ*

Սևանա լճի վրա հնարավոր ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է առաջնորդվելով ՀՀ ջրային օրենսգրքի և ջրային ոլորտին առնչվող իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, ինչպես նաև Սևանա լիճ վտանգավոր նյութերի արտահոսքը բացառելու նպատակով նախատեսվում է՝

- բացառել Սևանա լճի բնական էկոհամակարգի խախտումները,
- բացառել Սևանա լճի ջրի հոսքի, հատակի, ափի փոփոխությունները,
- փոշենստեցման համար ջրցանը կատարվելու է ըստ անհրաժեշտության, հնարավորինս չառաջացնելով մակերևութային հոսքեր,
- անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման համար նախատեսվելու է պլաստմասե տարա, որն օգտագործվելու է տարածքի ջրցանման նպատակով,
- անիվների լվացման հոսքաջրերն ուղղորդվելու են շինհրապարակում նախատեսված պարզարան, պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադր:

- բացառվելու է տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումը շինհրապարակում,
- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարվելու է համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,
- շինարարության համար բետոնախառնուրդի մատակարարումը կիրականացվի պատրաստի վիճակում, մասնագիտացված ընկերության կողմից:
- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,

4.3.3 Հողային ռեսուրսներ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա /50 -60քմ/,
- Շինարարական սարքավորումներից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ:
- Այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի կայանման համար պետք է տեղադրել ավագ կամ մանրախիճ: Այն դեպքերում, երբ մեքենաներից և սարքավորումներից կլինի վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսք, ապա պետք է փոված ավագը կամ մանրախիճը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր և այն փոխարինել նորով:
- Շինարարական տեխնիկայի սպասարկումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս, մասնագիտացված ընկերությունների կողմից
- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- տարածքը կբարեկարգվի և կմաքրվի շինաղբից:

4.3.4 Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

• Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:

• Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկղիկով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործմանն, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:

• Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:

• Բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պաշտպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովվելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

4.3.5 Հակահրդեհային միջոցառումներ

ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,

բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,

գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:

դ) անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ թույլ չտալ շինարարական տեխնիկայի գերբեռնված աշխատանք, խստորեն հետևել տեխնոլոգիայի ընթացակարգին, անդորրի պայմաններում դադարեցնել շինարարական տեխնիկայի աշխատանքը:

4.3.6 Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ իրականացվող գործողություններ (միջոցառումներ)

Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր են վթարային իրավիճակներ, ինչպես նաև բնական աղետներ և անբարենպաստ օդերևութային պայմաններ: Բոլոր հնարավոր դեպքերում շրջակա միջավայրի լրացուցիչ աղտոտումը

կանխելու կամ հնարավոր չափով նվազեցնելու համար մշակված է գործողությունների ծրագիր, որը ներառում է հետևյալ միջոցառումները.

- Բնական աղետների ժամանակ (երկրաշարժ, սողանքներ, ջրհեղեղ և այլն) թափոնների ոչնչացումը դադարեցվում է և անձնակազմը տեղափոխվում է անվտանգ վայր:
- Հրդեհի ժամանակ հոսանքազրկվում են բոլոր էլեկտրական սարքերը, միացվում է հակահրդեհային ջրի համակարգը, անձնակազմը տեղափոխվում է անվտանգ վայր:

Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ընթացքում հնարավոր են վնասակար նյութերի գետնամերձ կոնցենտրացիաների ավելացումներ:

Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամու արագության նվազեցում, անհողմություն, մառախուղ) մասին հաղորդագրություն ստանալուց հետո կատարվում են հետևյալ գործողությունները (միջոցառումները).

- I կարգի վտանգի (զգուշացման) ժամանակ խստացվում է շինարարական գործընթացների հսկողությունը,
- II կարգի վտանգի ժամանակ սահմանափակվում են շինարարական աշխատանքները,
- III կարգի վտանգի ժամանակ դադարեցվում են շինարարական աշխատանքները:

Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների միջոցառումները իրականացվում են անմիջապես ընկերության անվտանգության պատասխանատուի կամ նրան փոխարինող անձի կողմից:

4.3.7 Աղմուկ և թրթռում

Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակներիչափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում:

Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար նախատեսվում է՝

- խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը;
- Աղմկահարույց աշխատանքներն հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին:
- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,

- շինարարական աշխատանքներում ներգրավել ժամանակակից աղմուկի առաջացման ցածր ցուցանիշներ ունեցող տեխնիկական միջոցներ, ինչպես նաև դրանք շահագործել տեխնիկական նորմալ վիճակում:
- պարբերաար ստուգել և կարգաերել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները, բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին:
- Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով:

4.3.8 Թափոնների կառավարում

Կառուցապատման ընթացքում թափոնների ճիշտ կառավարման համար կարևոր են հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

- շինարարական աշխատանքների ժամանակ շրջակա միջավայրը և գործունեության տարածքը զերծ պահելու թափոնների կուտակումներից
- Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:
- Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից
- Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել
- Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը;
- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;
- Վտանգավոր արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը
- բացառել տարածքում թափոնների բաց այրումը

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացող շինարարական աղբն ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր:

3.8.1 Կենսաբազմազանություն և էկոհամակարգեր

Նախատեսվող գործունեության տարածքները բավականին ուրբանիզացված են: Նախատեսվող տարածքում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակներ չեն հայտնաբերվել: Այդուամենայնիվ, շինարարական աշխատանքների

Ժամանակ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման դեպքում դրանց պահպանության նպատակով նախատեսվում է.

1) Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կենսունակության ապահովման նպատակով, առանձնացնել պահպանվող գոտիներ:

2) Ժամանակավորապես սահմանափակել առանձնացված պահպանվող գոտիներում տնտեսական գործունեության որոշ տեսակներ, երե դրանք կարող են բերել նշված բուսատեսակների աճելավայրերի վիճակի վատթարացման ու պոպուլյացիաների կենսունակության խաթարմանը, տեղափոխել պահպանվող բույսերի առանձնյակները տվյալ տեսակի համար նպաստավոր բնակլիմայական պայմաններ ունեցող որևէ բնության հատուկ պահպանվող տարածք կամ բուսաբանական այգիների տարածք, կամ կարմիր գրքում որպես տվյալ բույսի աճելավայր գրանցված որևէ տարածք, իսկ բույսերի սերմերը տրամադրել համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպությանը գենետիկական բանկում պահելու և հետագայում տեսակի վերարտադրությունը կազմակերպելու նպատակով: Աշխատանքները կիրականացվեն ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանող որոշման (31 հուլիսի 2014 թվականի N 781-Ն) հիմնադրություններին համապատասխան:

3) Շինարարական և հողային աշխատանքներ իրականացնելու ժամանակ օգտագործվելու է ջրցան՝ փոշենստեցման նպատակով, ինչը աղտոտումից կպահպանի օդային ավազանը և բնական էկոհամակարգերը, մասնավորապես տեղի բուսականությունը:

4) Որպես կանոն կենդանիները ակտիվ են վաղ առավոտյան և իրիկնամուտին, իսկ որոշ տեսակներ ակտիվ են բացառապես գիշերային ժամերին: Որոշ կենդանատեսակներ շատ զգայուն են աղմուկի նկատմամբ, ուստի կենդանիների կեսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար նախատեսվում ցանկացած աղուկ առաջացնող գործողություն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին (շինարարական աշխատանքներ, տրանսպորտի տեղաշարժ և այլն):

5) Կենդանիների բնականոն վարքին կարող է խանգարել նաև տարածքի գիշերային լուսավորությունը, մասնավորապես այն տեսակների, որոնք ակտիվ են գիշերը, լուսադեմին կամ մթնշաղին: Ուստի նախատեսվում մաքսիմալ նվազեցնել տարածքի լուսավորությունը:

5 ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx և այլն) արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ:

2. Փոշենաստեցման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել տարածքի ջրցանում տարվա շոգ և չոր եղանակներին, օրեկան 2-3 անգամ:
3. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ
4. Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ
5. Կենսաբազմազանության մշտադիտարկումներ՝ տարեկան մեկ անգամ

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 350 հազ. դրամ, ամբողջ շինարարության ընթացքում 1050 հազ. դրամ:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կիրականացվեն մշտադիտարկումներ ուղղված շինհրապարակի որակի, քանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների պահպանման:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ (b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել (c) Կապալառուն պաշտոնապետ համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա: (d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ) (e) Շինարարակառուցման տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրառել են հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	(a) Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում հատուկ տարողություններ կկիրառվեն շինարարական աղբի հեռացման համար՝ Նշված տարողությունները պետք է պահպանվեն տարածքում և անընդհատ ցողվեն ջրով՝ թափոններից գոյացած փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով (b) Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահվեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով (c) Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինարարակառուցման չի թույլատրվի:
	Աղմուկ	(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում (b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:
	Թափոնների կառավարում	(a) Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար: (b) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինարարակառուցման և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր: (c) Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից (d) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն (e) Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները բազմանվազ օգտագործել
Կեղտաջրերի հեռացում	Ջրի որակ	(a) Շինարարական անձնակազմը կօգտվի գոյություն ունեցող կենցաղային միջոցներից, կոյուղաջրերի հեռացումը շինարարակառուցման պահին իրականացվի ընդհանուր կոյուղու համակարգի միջոցով,

		<p>(b) Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է լվացվեն շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում:</p>
<p>Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ</p>	<p>(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: Հետիոտների համար անվտանգ անցումներ երթևեկության զոնայում: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար.
<p>Աղմուկի և թրթռումների կառավարում</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակներիչափազրույմներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում - Անհրաժեշտ է խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը, - Աղմկահարույց աշխատանքները անհրաժեշտ է հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին, - Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով: - Անհրաժեշտ է բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը;
<p>Թափոնների կառավարում</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար: - շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր: - Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող

<p>կենսաբազմազանության պահպանություն</p>	<p>Շին աղբի տեղադրում անհամապատասխան վայրերում;</p> <p>Վառելիքի, յուղի կամ այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի պատճառով</p> <p>հնարավոր է վտանգավոր նյութերի թափանցում հողի մեջ</p>	<p>աղբահավաքների կողմից</p> <ul style="list-style-type: none"> - Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն - Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել - Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը <p>Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը հողի հնարավոր աղտոտումը կանխելու համար; <p>- շինարարական տեխնիկայի տեխաշարժը իրականացնել միայն գոյություն ունեցող ճանապարհներով,</p> <p>- նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքը ցանցապատել, փոշու արտանետումները կանխելու և հարակից տարածքների բուսական տեսակների վրա ազդեցությունը մեղմելու նպատակով</p> <p>- նվազեցնել ազդեցությունը բույսերի վրա՝ հողային աշխատանքների հիմնական մասը պլանավորելով և իրականացնելով վեգետացիոն ոչ ակտիվ ժամանակաշրջանում.</p> <p>- ապահովելու են անհրաժեշտ պայմաններ, որպեսզի հանված բուսահողը չխառնվի գրունտի հետ և չաղտոտվի ,</p> <p>- ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկվում են խոտաբույսերով կամ իրականացվում են այլ միջոցառումներ՝ հողաթմբերի ամրացում, ծածկում և այլն:</p> <p>- բուսահողի պահեստավորման համար ընտրվելու է շինարարական հրապարակից դուրս տեղակայված վայր:</p> <p>- շինարարության ավարտից հետո հանված բուսահողը օգտագործվելու է տարածքի կանաչապատման նպատակով:</p> <p>- կառուցապատումից ազատ տարածքում նախատեսվում է իրականացնել կանաչապատում համաձայն կանաչապատման նախագծի:</p> <p>- Կանաչապատումը կիրականացվի առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2018թ փետրվարի 8-ի N 108-Ն</p>
--	---	---

		<p>որոշման դրույթներով:</p> <p>վայրի բուսատեսակների և դրանց պոպուլյացիաների վիճակի ուսումնասիրության (տեսակային կազմ, տարածվածություն, քանակ) իրականացում, որի տվյալները սահմանված կարգով տրամադրվում են բուսական աշխարհի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում լիազորված պետական մարմնին.</p> <p>2) բուսատեսակների այլ աճելավայրեր ապօրինի տեղափոխման և այդ տարածքում այլ տեսակների կլիմայավարժեցման կանխարգելում.</p> <p>3) կենսաբանական տեխնոլոգիաների միջոցով ստացված կենդանի ձևափոխված օրգանիզմների ապօրինի օգտագործման և օտարածին տեսակների ներմուծման կանխարգելում.</p> <p>4) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ արգելված թունաքիմիկատների օգտագործման կանխարգելում:</p> <p>Կենդանական աշխարհի վրա հնարավոր ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով ամենահնտենսիվ շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն ձվադրման և բնադրման ժամանակաշրջանից (ապրիլ-մայիս) դուրս:</p> <p>Կենդանական աշխարհի վրա ազդեցությունը մեղմացնելու նպատակով բացառել՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - գիշերային ժամերին մեքենամեխանիզմների լուսավորությամբ կամ այլ լուսավորության կիրառմամբ աշխատանքները - տրանսպորտային շարժն ԱՊ-ում՝ հատկապես Պարկի պահպանության օբյեկտ հանդիսացող կարևոր կենդանատեսակների բազմացման շրջանում - շինարարական աշխատանքները ԱՊ-ի պահպանման գոտու այն տեղամասերում, որոնք հանդիսանում են կարևոր կենդանատեսակների բնադրավայրեր կամ միգրացիոն ուղիներ
--	--	--

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակակարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ 	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում 	Մասնագիտացված կետ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու

Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթացների ստուգում	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տարածքի Կանաչապատում, բարեկարգում Վտանգավոր նյութերի և թափոնների կառավարում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության Թփերի և այլ բուսականության նորմալ աճ վառելիքի, յուղերի և այլ թունավոր նյութերի պատահական կամ մշտապես տեղի ունեցող արտահոսքեր	Նախատեսվող գործունեության հողամաս Շինհրապարակ	Կանաչապատման բոլոր տեղամասերը Արտաքին գնում Արտաքին գնում	Շինարարության Ավարտին Շինարարության ընթացքում	Կապալառու, Կապալառու,

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Մթնոլորտային արևանէտումների գույքագրման ձեռնարկ, ЕМЕР/ЕЕА, 2009:
2. СН 245-71. Санитарные нормы проектирования промышленных предприятий.
3. СНиП 1.02.01-85 Инструкция о составе, порядке разработки, согласования и утверждения проектно-сметной документации на строительство предприятий, зданий и сооружений.
4. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
5. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
6. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.
7. Укрупненные нормы водопотребления и водоотведения для различных отраслей промышленности, Стройиздат, Москва, 1982г.
8. Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР, Москва 1984г.
9. Нормы расхода топлив и смазочных материалов на автомобильном транспорте.
10. Нормы расхода жидкого топлива для машин, эксплуатирующихся в предприятиях уборки городских территорий, санитарной очистки и ремонтно-строительном производстве.
11. "Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին" ՀՀ օրենքը, ընդունված 2006 թվականի դեկտեմբերի 20-ին:
12. ՀՀ Կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի "նակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին" թիվ 160-Ն որոշում:
13. Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
14. Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
15. 29.01.2010թ. «ՀՀ կենդանիների կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» թիվ 71–Ն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումն
16. 29.01.2010թ. «ՀՀ բույսերի կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» թիվ 72–Ն որոշումն

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
Գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք
(մարզը, համայնքը)
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 83 11 «օգոստոսի» 2023թ.

Օբյեկտ՝

ՆԱԽԿԻՆ „ՏԱՊԱՆ,, ՌԵՍՏՈՐԱՆԻ ԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԱՓԱՄԵՐՁ ՀԱՏՎԱԾԻ ԱՓԱՊԱՇՏՊԱՆ ԵՎ ԻՆԺԵՆԵՐԱԿԱՆ ԱՅԼ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՈՒՄ (օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)

1-ին փուլ՝ գրունտային արգելաթույր քրապաշտպան հենապատով - 430,0զծ.մ, գծային ցամաքուրդ - 390,0զծ.մ (հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը) աշխատանքային նախագծային փաստաթղթերի նշակման համար:

IV ռիսկայնության, աշխատանքային փուլով ռիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան), նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, գ. Ծովագյուղ, Սևան -Դիլիջան ավտոմայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան, ծածկագիր՝ 05-049-2049-0003 (մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող Էմին Եղիազարյան (կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, ՀՀ Արագածոտնի մարզ, գ. Լեռնագոգ, 1-ին փողոց տուն 38, հեռ. 094002299՝, էլ. հասցե՝ a.margaryan.79@mail.ru բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը՝ կառուցապատողի հայտ՝ 08.05.2023թ., Ծովագյուղի պարզեցված հատակագիծ, ՀՀ կառավարության՝ 03.03.2011թ. «Սևանա լճի կենտրոնական գոտում կառուցապատման համար նախատեսված տարածքների գոտեվորման նախագիծը հաստատելու մասին» N 177-Ն որոշում, ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի՝ 17 փետրվարի 2012թ. «Սևանա լճի մակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց իրականացվելիք տարածական կազմակերպման միջոցառումների ուղեցույցը հաստատելու մասին», N 32 հրաման, (կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված

Անշարժ գույքի վկայական՝ N 10032023-05-0020 կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը 3 տարի (N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ (աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

- 1. Հողամասը գտնվում է Հատուկ պահպանվող տարածքի հանգստի համար նախատեսված /քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորման գոտի/ (հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը) 0.83404հա (հողամասի սահմանները՝ կոորդինատային նշահարմամբ, մակերեսը (հա))
- 2. (*) Հողամասի չափերը

3. Հողամասի առկա վիճակը

նեյիեֆի թերությունը՝ հարավ-արևելքից դեպի հյուսիս-արևմուտք .

(նեյիեֆի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)

4. (*) Տրանսպորտային պայմանները

Մ4, Երևան-Սևան-Իջևան ավտոմայրուղուց կազմակերպված մուտք և ելք դեռևս 1970-ական թվականներից

(ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի նուտեցումները և այլն)

5. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

Տարածքում առկա են ջրագիծ, էլեմատակարարում,

(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

6. (*) Կից հողամասեր

Համաձայն սխեմայի

(կից հողօգտագործումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)

չկան

(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ

Կառուցապատումն իրականացնել՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության՝ 2008թ. դեկտեմբերի 18-ի թիվ 1563-Ն որոշման 1905.0 նիշից վերև

(տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՔՆԵՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

1-ին փուլով նախագծել նախկին „Տապան„ ռեստորանի շինության պահպանման միջոցառումներ՝ ափի երկարությամբ գրունտային արգելաթույրը ջրապաշտպան հենապատով և գծային ցամաքորդով:

(ելնելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից, առաջարկություններ ձևակառուցողների ձևավորման, տանիքների, արտաքին դռների, պատուհանների համամասնությունների և գունային լուծումների վերաբերյալ)

9.1. (*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

_____

9.2. (*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

3.0 մ

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր)

Համաձայն գոտևորման հատակագծի՝ ՀԿԳ-1 գոտու՝ առավելագույնը 6.0մ

սահմանային հարկայնության բարձրությունը գերազանցող շենքերի և շինությունների նախագծման դեպքում՝ ՀՀՆ 11-6.02-2006 «Սեյսմակայուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր» շինարարական նորմերով սահմանված պահանջների ապահովում (հատուկ հաշվարկային մեթոդներ, սեյսմակայունության բարձրացման միջոցառումներ և այլն)

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառույցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)	0.1-0.15՝ համաձայն գոտեվորման նախագծի
9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))	համաձայն գոտեվորման նախագծի՝ 20-25%
9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))	համաձայն գոտեվորման նախագծի՝ 75-80 %
9.7. այլ պահանջներ	չկան
10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը	չկան
11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները	չկան
12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ	Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ
12.1. (*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում	չկան <small>(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)</small>
12.2. (*) էլեկտրամատակարարում	չկան <small>(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)</small>
12.3. (*) գազամատակարարում	չկան <small>(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)</small>
12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը	չկան <small>(համաձայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված ելակետային տվյալների)</small>
12.5. թույլ հոսանքներ՝	չկան
12.6. աղբահանություն	չկան
13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում	<p>համաձայն՝ «Քաղաքադաշնության նախարարի՝ 17 փետրվարի 2012թ. ., Սևանա լճի մակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց իրականացվելիք տարածական կազմակերպման միջոցառումների ուղեցույցը հաստատելու մասին. . N 32 հրամանով հաստատված ուղեցույցի</p> <p><small>(ռելիեֆի կազմակերպման, ջրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)</small></p> <p>Կառուցապատման գոտում՝ դեկորատիվ թփերի տեղադրում, արտաքին լուսավորություն, իսկ լողափի գոտու կահավորումը՝ համաձայն «Կառավարության՝ 2008թ. դեկտեմբերի 18-ի թիվ 1563-Ն որոշման, կիրականացվի հաջորդ փուլերում</p> <p><small>(լանդշաֆտային պլանավորման վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, ցանկապատում, գովազդ և այլն)</small></p>
14. Բարեկարգում	

15. Շրտարարական պլուքեր

Շրտարարական ստանդարտներին համապատասխան շինարարական կյուբերը՝ շրջակայքին համապատասխան, տեղանքին ներդաշնակ, (շինարարական կյուբերի օգտագործման առաջարկությունները տանիքների, ճակատների լուծումների, արտաքին դռների, պատուհանների վերաբերյալ)

16. Պաշտպանական կառույցներ

զրապաշտպան հենապատ՝ գաբիոնային շարվածքով
(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)

17. Հակահրդեհային պահանջներ

չկան
(հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)

18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ

չկան

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում

Ըստ օրենսդրության
(շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)

20. Շինարարության կազմակերպում

սահմանազատել շին. հրապարակը, նախատեսել շինարարության կազմակերպման և անվտանգության միջոցառումների սխեմա, աշխատանքների իրականացման օրացուցային գրաֆին
(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը

3 տարի, նախագծային փուլը՝ աշխատանքային
(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒԻՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

Պետական համալիր փորձաքննություն
(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ իրում կատարելով համապատասխան իրավական ակտին)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

չկա
(իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ էլքիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ

սահմանված կարգով
(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25. Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

սահմանված կարգով
(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման օրենքով սահմանված պահանջները՝ հուշարձանների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում

նախագիծը ներկայացնել 3 տպագիր օրինակով

27. Այլ պայմաններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԵԿԱՎԱՐ

ՍԻՐԻՄԱՅԱՆ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ
(ստորագրությունը, անունը, նշանակումը)

Կ. Տ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 10 մարտի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ԷՄԻՆ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ ԼԱՎՐԵՆՏԻ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Սևան գյուղ Ծովագյուղ Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8 կմ, 1 ճաշարան

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիր 01/12/2022թ. ս/մ 10823

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 05-049-2049-0003

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.83404

Նպատակային նշանակությունը՝ հատուկ պահպանվող տարածքների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հանգստի համար նախատեսված

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՎԱՐՁԱՎԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 10032023-05-0020, գաղտնաբառ՝ 2D33RUNCSJ4Z

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝ հասարակական
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ
1	05-049-2049-0003-001	Խորտկարան	391.5 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
2	05-049-2049-0003-002	Պոմպակայան	25.22 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
3	05-049-2049-0003-008	Ծածկ	6.9 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
4	05-049-2049-0003-004	հարթակ	48.21 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
5	05-049-2049-0003-003	հարթակ	47.8 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
6	05-049-2049-0003-005	հարթակ	32.48 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
7	05-049-2049-0003-006	հարթակ	171.89 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
8	05-049-2049-0003-007	ծածկ	17.11 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՆԱԻՐԻ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 10032023-05-0020, գաղտնաբառ՝ 2D33RUNCSJ4Z

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Նոտարական ակտի կոդ: 443-20221201-2-6491943
Նոտարական ակտի գաղտնագիր: BWOH83

1406

ՀՀ Երևան նոտարական տարածք
Նոտար՝ Ա. Հարությունյան
Հեռ.093575000
e-mail: notarashkhen.harutiunian@mail.ru

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԱՌՈՒՎԱՃԱՌԻ ԴԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան Երկու հազար քսաներկու թվականի դեկտեմբերի մեկ 01/12/2022թ.

Մենք՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի **ԱՐՄԵՆ ԱՐՏԱՎԱԶԴԻ ԱՄԻՐՅԱՆԸ**, ծնված՝ 29/07/1967թ-ին, ՀՃՀ՝ 3907670108, կենսաչափական անձնագիր՝ BA1209959, տրված՝ 010-ի կողմից, 01/09/2014թ-ին, հաշվառված՝ ԵՐԵՎԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ, ԿԵՆՏՐՈՆ, Մ. ԱՔԵՂՅԱՆ Փ., 5, S այսուհետ «ՎԱՃԱՌՈՂ», մի կողմից և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի **ԷՄԻՆ ԱՎԻՐԵՆՏԻ ԵՐԻՄԱՆՈՐՅԱՆԸ**, ծնված՝ 09/03/1973թ-ին, ՀՃՀ՝ 1903730201, նույնականացման քարտ՝ 007267974, տրված՝ 001-ի կողմից, 06/10/2015թ-ին, հաշվառված՝ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ, ԹԱԼԻՆ, ԿԱՐՄՈՎՇԵՆ, 1 Փ., 38, S այսուհետ «ԳՆՈՐԴ», մյուս կողմից կնքեցինք սույն պայմանագիրը հետևյալի մասին՝

1. ԴԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԱՌԱՐԿԱՆ

1.1. «Վաճառողը», վաճառում է սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող Հայաստանի Հանրապետություն, Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Սևան, գյուղ Ծովագյուղ Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8 /Երկու գիծ ութ/ կմ, 1/մեկ/ ճաշարան հասցեում գտնվող անշարժ գույքը՝ 391.5 (երեք հարյուր ինսունմեկ և հինգ) քառակուսի մետր մակերեսով խորտկարանը, 25.22(քսանհինգ և քսաներկու) քառակուսի մետր մակերեսով պոմպակայանը, 6.9(վեց և ինը) քառակուսի մետր մակերեսով ծածկը, 48.21(քառասունութ և քսանմեկ) քառակուսի մետր մակերեսով հարթակը, 47.8 (քառասուներեք և ութ) քառակուսի մետր մակերեսով հարթակը, 32.48 (երեսուներկու և քառասունութ) քառակուսի մետր մակերեսով հարթակը, 171.89 (հարյուր յոթանասունմեկ և ութսունինը) քառակուսի մետր մակերեսով հարթակը, 17.11(տասներեք և տասնմեկ) քառակուսի մետր մակերեսով ծածկը, այսուհետ՝ «Անշարժ գույք», որը գտնվում է 0.83404 /գրո և ութ երեք չորս գրո չորս/ հեկտար մակերեսով վարձակալության իրավունքով պատկանող հողամասի վրա, իսկ «Գնորդը», որպես սեփականություն ձեռք է բերում այն:

1.2. Անշարժ գույքի վաճառքի գինը կողմերի համաձայնությամբ կազմում է 105,000,000 /հարյուր հինգ միլիոն/ ՀՀ դրամ, որը փոխանցվել է Վաճառողի՝ «Ինեկոբանկ» փակ բաժնետիրական ընկերությունում ունեցած թիվ 2050063345231001 հաշվեհամարին բանկային փոխանցման կարգով:

1.3. Անշարժ գույքը սեփականության իրավունքով պատկանում է վաճառողին, համաձայն ՀՀ Անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտեի կողմից 20 հոկտեմբերի 2022 թվականին տրված թիվ 20102022-05-0071, գաղտնաբառ՝ SHGVV9MRJ9YJ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի:

1.4. Գույքի նկատմամբ գրանցված սահմանափակումներ չկան, համաձայն թիվ ՄՏ-30112022-05-0612 գաղտնաբառ՝ 2079SMA8RCP8 միասնական տեղեկանքի, տրված՝ «30» Նոյեմբեր 2022 թվականին ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտեի կողմից:

-Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ՝ ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 4-րդ կետի պահանջների համաձայն, օտարման գործարքներից ծագող իրավունքների պետական գրանցում կկատարվի հաշվառող մարմինների կողմից տրված անշարժ գույքի գծով հարկային պարտավորություններ չունենալու վերաբերյալ տեղեկանք ներկայացնելու դեպքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օտարումը կատարվում է դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության, սնանկության կառավարչի կողմից կամ գրավառուի կողմից: , «Անկանխիկ գործառնությունների մասին» օրենքի 4-5-րդ և 7-րդ հոդվածների համաձայն՝ գույքի օտարման գործարքների դիմաց որոշակի սահմանաչափերը գերազանցող գումարն անկանխիկ չվճարելու դեպքում տվյալ գործարքներն առջինն են:

2. ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- 2.1. Վաճառողը պարտավոր է՝
- 2.1.1. Գույքը հանձնել մինչև 1 /մեկ/ օր ժամկետում:
- 2.2 Գնորդն իրավունք ունի
- 2.2.1. Հրաժարվել սույն պայմանագիրը կատարելուց, եթե վաճառողը հրաժարվում է հանձնել վաճառված գույքը:

3. ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ

- 3.1. Անշարժ գույքի նկատմամբ գնորդի սեփականության իրավունքը ծագում է լիազոր մարմնում այդ իրավունքի գրանցման պահից:
- 3.2. Սույն պայմանագիրը ենթակա է գրանցման 30 աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ ՀՀ Անշարժ գույքի կադաստրում:

4. ԿՈՂՄԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 4.1. Կողմերը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գույքային պատասխանատվություն են կրում սույն պայմանագրով իրենց պարտավորությունները չկատարելու կամ անպատշաճ կատարելու համար:
- Նոտարի կողմից կողմերին բացատրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության գործող նորմերը:

5. ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 5.1. Սույն պայմանագիրը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից, իսկ պայմանագրից ծագող իրավունքները՝ պետական գրանցման պահից:

6. ԱՆՆԱԴՐՅԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒԺԻ ԱՅՐԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ / ֆորս- մաժոր /

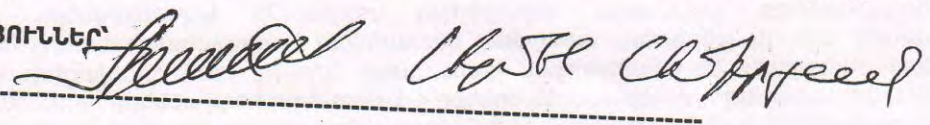
- 6.1. Կողմերն ազատվում են սույն պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունները մասնակի կամ լրիվ չկատարելու համար նախատեսված պատասխանատվությունից, եթե պարտավորությունների մասնակի կամ լրիվ չկատարումը հանդիսացել է այնպիսի հանգամանքների հետևանք, որոնք կողմը հնարավոր բոլոր միջոցներով չէր կարող ոչ կանխատեսել և ոչ էլ կանխել: Այդպիսի հանգամանքներ են տարերային աղետներ, ռազմական գործողությունները, քաղաքական հուզումները: Եթե արտակարգ ուժի ազդեցությունը շարունակվում է վեց ամսից ավելի, ապա կողմերից յուրաքանչյուր իրավունք ունի լուծել պայմանագիրը՝ այդ մասին տեղյակ պահելով մյուս կողմին:

7. ԵԶՐԱՓՈՒԿ ԴՐՈՒՑՁԵՐ

- 7.1. Սույն պայմանագրի բոլոր լրացումները և փոփոխությունները կամ պայմանագրի լուծումը կատարվում է կողմերի գրավոր համաձայնությամբ նոտարական վավերացմամբ կամ դատարանի վճռով:
- 7.2. Սույն պայմանագրի կապակցությամբ ծագած վեճերը լուծվում են բանակցությունների միջոցով, համաձայնություն ձեռք չբերելու դեպքում վեճերի լուծումը հանձնվում է դատարանի քննությանը:
- 7.3. Սույն պայմանագրով չնախատեսված դեպքերում կողմերն իրենց պարտականությունները չկատարելու համար պատասխանատվության են ենթարկվում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:
- 7.4 Պայմանագրի նոտարական վավերացման և պետական գրանցման հետ կապված ծախսերը կատարվում են համատեղ կողմից :

8. Սույն պայմանագիրը կնքված է հայերեն լեզվով, չորս /4/ օրինակից, որոնք ունեն հավասարազոր իրավաբանական ուժ: Յուրաքանչյուր կողմին տրվում է մեկական օրինակ: Պայմանագիրը նոտարի կողմից բարձրաձայն ընթերցվեց և պարզաբանվեց կողմերի ներկայությամբ:

9. Կարդալով սույն պայմանագիրը մենք լիովին հասկանում և ընդունում ենք կնքվող պայմանագրի իմաստն ու նշանակությունը, իսկ դրանից բխող իրավական և գույքային հետևանքները մեզ ձեռնտու են: Պայմանագիրը ստորագրում ենք մեր կամքի ազատ արտահայտությամբ:

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝

ՎԱՃԱՌՈՂ՝ _____

Handwritten signature

գու հազար քսաներկու թվականի դեկտեմբերի մեկին սույն պայմանագիրը վավերացված է
մ ՀՀ „Երևան,, Նոտարական տարածքի Նոտար ԱՇԽԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻՍ կողմից: Կողմերը
պայմանագիրը ստորագրեցին իմ ներկայությամբ: Կողմերի ինքնությունը, նրանց
գործունակությունը, ինչպես նաև անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքները ստուգված են: ՀՀ
քաղ. օրենսգրքի 563 հոդվածին համապատասխան՝ սույն պայմանագրից ծագող իրավունքները
ենթակա են գրանցման Անշարժ Գույքի Կադաստրի համապատասխան ստորաբաժանումում 30
աշխատանքային օրվա ընթացքում:

10823

Գրանցված է սեղանամատյանում-----

Գանձված է պետական տուրք հինգ հազար ՀՀ դրամ և ծառայության վճար տասնհինգ հազար
ՀՀ դրամ՝ համաձայն «Պետական տուրքի մասին» և «Նոտարիատի մասին» Հայաստանի
Հանրապետության օրենքների:

Նոտար

Աշխեն Ռոլանդի Հարությունյան

Handwritten signature of Ashken Rolandhi Harutyunyan

Նոտարական ակտի կոդ: 773-20230328-117-6790999
Նոտարական ակտի գաղտնագիր: Q571B8

1406

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

երկու հազար քսաներեք թվականի մարտի քսանութ
Գեղարքունիք Սևան ք. 28/03/2023

Հայաստանի Հանրապետությունը, ի դեմս «ՍԵՎԱՆ» ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐԿ» Պետական ոչ առևտրային կազմակերպության, հասցե՝ ՍԵՎԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ Փ. / 56, գրանցման համար՝ 35.210.00952, ՀՎՀՀ՝ 08602899, որի անունից տնօրեն **ԿԱՐԵՆ ՄՈՒՇԵԴԻ ՄԱՅՈՒԿԱՆՅԱՆԻ** կողմից 01/03/2023թ.-ի թիվ 19-359 լիազորագրով հանդես է գալիս **ԱՐՄԵՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ԲԱՐՍԵԴՅԱՆԸ**, ծնված՝ 21/09/1974թ-ին, ՀԾՀ՝ 3109740109, անձնագիր՝ 001746213, տրված՝ 040-ի կողմից, 25/02/2014թ-ին, բնակության հասցե՝ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ, ՍԵՎԱՆ, ՍԵՎԱՆ, ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆ Փ., 23 Տ, հասցեում, այսուհետ՝ **Կողմ -1**, մի կողմից և **ԷՄԻՆ ԼԱՎՐԵՆՏԻ ԵՐԻՎԱՆՅԱՆԸ**, ծնված՝ 09/03/1973թ-ին, ՀԾՀ՝ 1903730201, նույնականացման քարտ՝ 015816580, տրված՝ 001-ի կողմից, 24/02/2023թ-ին, հաշվառված՝ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ, ԹԱԼԻՆ, ԿԱՐՄՐԱԾԵՆ, 1 Փ., 38, Տ, որի անունից ՀՀ Երևան նոտարական տարածքի նոտար Ա. Գրիգորյանի կողմից 01/03/2023թ-ին վավերացված թիվ 957 լիազորագրով հանդես է գալիս **ԱՐԱՄ ՌԱՅԱՅԵԼԻ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԸ**, ծնված՝ 11/04/1979թ-ին, ՀԾՀ՝ 2104790484, նույնականացման քարտ՝ 012618286, տրված՝ 001-ի կողմից, 17/12/2019թ-ին, հաշվառված՝ ԵՐԵՎԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ, ԱԶԱՓՆՅԱԿ, ՆՈՐԱԾԵՆ ԹՂՄ., 45, Ծ, 19ԲՆ, այսուհետ Կողմ-2, մյուս կողմից, կնքեցին սույն համաձայնագիրը հետևյալի մասին.

Կողմերը փոխադարձաբար արձանագրում են, որ.

1. Կողմ 2-ը հանդիսանում է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, համայնք Սևան, գյուղ Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցեում գտնվող 741,11 /յոթ հարյուր քառասունմեկ ամբողջ տասնմեկ/ քմ մակերեսով շինությունների սեփականատեր և նույն հասցեում գտնվող 0,83404 /գրո ամբողջ ութսուներեք հազար չորս հարյուր չորս/ հա մակերեսով հողի վարձակալ, որի նկատմամբ վարձակալության իրավունքը ծագել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 205 հոդվածի 3-րդ կետի, 207 հոդվածի 1-ին կետի և ՀՀ հողային օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն:
2. ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, համայնք Սևան, գյուղ Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցեում գտնվող անշարժ գույքի նկատմամբ Կողմ 2-ի իրավունքները հավաստվում են անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման թիվ 10032023-05-0020 վկայականով, տրված՝ 10/03/2023թ.-ին:
3. ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, համայնք Սևան, գյուղ Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցեում գտնվող անշարժ գույքը սույն համաձայնագրի կնքման պահին վաճառված, նվիրված կամ գրավ դրված, այլ անձանց իրավունքներով սահմանափակված չէ, արգելանքի տակ չի գտնվում, ինչը հավաստվում է ՀՀ կադաստրի կոմիտեի կողմից 16/03/2023թ.-ին տրված թիվ ՄՏ-16032023-05-0184 միասնական տեղեկանքով:
4. Կողմերը ղեկավարվելով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման թիվ 10032023-05-0020 վկայականով, ինչպես նաև շրջական միջավայրի նախարարության «Սևան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի խորհրդի նիստի 31/01/2023թ.-ի թիվ 3 արձանագրության օրակարգի 7-րդ հարցով, սահմանում են, որ Կողմ 2-ը պարտավորվում է սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, համայնք Սևան, գյուղ Ծովագյուղ, Սևան-Դիլիջան մայրուղի 2-8կմ, 1 ճաշարան հասցեում գտնվող 741,11 քմ մակերեսով շինությունների կողմից զբաղեցրած և դրա սպասարկման համար անհրաժեշտ 0,83404 /գրո ամբողջ ութսուներեք հազար չորս հարյուր չորս/ հա մակերեսով հողի համար վճարել օգտագործման վճար՝ տարեկան 60 /վաթսուս/ ՀՀ դրամ 1 քմ-ի համար:
5. Սույն համաձայնագրի 4-րդ կետում նշված վարձավճարը վճարվում է անկանխիկ՝ «Սևան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի բանկային հաշվեհամարին փոխանցելու միջոցով:
6. Սույն համաձայնագիրը կազմված է հայերեն լեզվով չորս օրինակից, որոնք ունեն հավասարազոր իրավաբանական ուժ: Յուրաքանչյուր կողմին տրվում է մեկական օրինակ:
7. Սույն համաձայնագրի հետ կապված ծախսերը կատարվում է կողմերի կողմից:
8. Համաձայնագիրը նոտարի կողմից բարձրաձայն ընթերցվեց կողմերի համար և պարզաբանվեցին օրենսդրությամբ գործող նորմերը:

